

ФЭЛЛОЙНÆ КÆНУН КА НАЕ УАРЗУЙ, Е АЕХЕ НАЕ УАРЗУЙ!..

Зæрдæхсайгæ эпидемиологон уавæрмæ гæсгæ 30 октябры 7 ноябри уæнгæ бæнттæ цæмæй нисангонд æрцæуонцæ куд фæлладуадзæн, уæхæн фæндонбæл исарази æй Уæрæсей Президент Владимир Путин. Æма бафæдзахста, цæмæй косæг адæмæн сæ мизд ма фæмминкыйдæр уа, æнхæстæй син фист æрцæуа. Регионтæн равæрдта сæхе уавæртæмæ гæсгæ фæлладуадзæн бæнттæ нисан кæнуни барæ.

Цæун райдæдта 1993 анзи мартый

ДИГОРÆ

№38 (819) 2021 анзи 22 октябрь – кæфти мæйæ

Аргъ 1 туман

НОМЕРДЕН

МАЛИТИ Геуæрги

ФЕДОГ

Рохсмæ, фæсæвæд, тундзетæ,
Рохсмæ цæуæтæ æнгом,
Нифс, лæгдзийнадæ уарзетæ,
Скæнтæ муггагмæ стур ном.

Арæмæ мæсуг амайетæ,
Хормæ скæнетæ фæндаг,
Гъæйт, зæрдиуагæй уайетæ,
Догъи ма уотæ фæстаг!

Тари цæфсæд сæребарæ,
Мегъи сорæд æ тунтæй,
Цард мабал уæд гъæзæмарæ,
Зæнхæ райзон уæд рунтæй.

Рохсмæ, фæсæвæд, тундзетæ,
Рохсмæ цæуæтæ æнгом,
Нифс, лæгдзийнадæ уарзетæ,
Скæнтæ муггагмæ стур ном.

Аци финст æмдзæвгæ Иристони ка нæ зонуй, уæхæн, æвæдзи, бустæги ефстаг разиндзæнæй. Мах ба 'й абони уомæ гæсгæ æрминистæ, æма æ ниффинсæг, номдзуд финсæг, рохситауæг æма æхсæнадон архайæг Малити Гадой фурт Геуæргий райгурдбæл рæхги, 5 ноябри (зæронд нимадмæ гæсгæ 23 октябри) æнхæст кæнуй финдзæс æма æртинсæй анзи (1886-1942).

Уой фæдбæл цæттæ кæнæн нæ газети сæрмагонд рауагд, абони ба бал мухур кæнæн, Малий-фурти туххæй Цæгат Иристони адæмон поэт Бабочити Руслан кæддæр ци монографи бацæттæ кодта, уомæй хецæн хай (автор æй куд ниффинста, уотемæй æй мухур кæнæн 4-5-аг фæрстæбæл).

АРХАЙУНГЪОНДЗИЙНАДÆ – ÆНТÆСТГИН КУСТИ БУНДОР...

Цæгат Иристони Сæргълæууæг Сергей МЕНЯЙЛОЙÆН премьер-министр ДЗНАЙТИ Бариси хæццæ ци косæг фембæлд адтæй, уоми лæмбунæг дзубанди рауадæй республики Хецауади нæуæг структури фæдбæл.

Куд зонæн, уотемæй Дзнайти Барис, республици Парламентти иуонгтæй аразий дзуапп райсони фæсте, сæрмагонд Указæй Хецауади Сæрдарæй нисангонд ку 'рцудæй, уæд ин Сергей Меньяйло байхæс кодта, цæмæй бацæттæ кæна министрти кабинетти нæуæг структури уагæвæрд. Æма нур еци фарстабæл бæлвурд дзубанди рауадæй.

– Еу хатт ма 'й зæгъун: ду, куд Хецауади Сæрдар, уотæ дæ республици хецæудзийнадæ æнхæстгæнæг оргæни разамонæг, – загъта Сергей Меньяйло. – Хецауади структурæ цæйбæрцæ нивæбæл æма лæмбунæгдæр

арæст æрцæуа, е ахсгиаг æй. Ка си косуй, уонæй берæ аразгæ уодзæнæй аци структури гъомусгин æма ахедгæ архайд. Æма еци гъуддагбæл ду уодзæнæ комкоммæ бæрзон.

Республики разамонæг куд фæббæрæг кодта, уотемæй республици Хецауади структурæмæ рæстæги аккаг æйивдзийнæдтæ бахæссун гъæуй. Уой хæццæ, рагагъоммæ лæмбунæг бæлвурдгонд гъæуама æрцæуонцæ еугур ведомствити бартæ æма ихæстæ дæр. Æ радзубандий загъта:

– Рагацау куд бадзубанди кодтан, уотемæй еуæй-еу цæст-

дарæн оргæнтæ гъæуама рахецæн кæнæн министрадти искондæй, уомæн æма етæ, сæ бартæ æнхæст кæнгæй, гъæуама уонцæ хуæдбарæ, гъома, профилон ведомствити дæлбарæ ма уонцæ. Уотæ, къæпхæнгай бакосун гъæуй еугур фарстатæбæл дæр.

Фембæлдти рæстæг Дзнайти Барис æ радзубандий фæббæрæг кодта Хецауади структурæмæ бахæссуынаг æйивдзийнæдти проекти уагæвæрдтæ. Хаст цæуы фæндон Хецауади Сæрдар хуæдæйивгити нимæдзæ астей бæсти уонцæ æхсæз.

Уомæй уæлдай ма хаст æрцудæй фæндон, цæмæй нурæй фæстæмæ Хецауади исконди уа 14 министрадти, 7 комитети, 3 служби æма 4 управлений.

АХСГИАГ ФАРСТА

НАЕХЕ БАЗОНÆН БÆЛВУРДÆЙ ÆМА АНХÆСТÆЙ...

Цæгат Иристони райдæдта цæргутти Еугуарæсæсеуон исфинст. Цæудзæнæй 14 ноябри уæнгæ. Цæгат Кавкази федералон зилди паддзахадон статистики управлени куд амонуй, уотемæй аци кампаний алли адæймаги бон дæр æй æ бæрæггæнæнтæ паддзахадон лæггæдти портали фæрци бахæссун.

Уомæй уæлдай ма исфинст æнхæстгæнгутти æма стационарон пунктти фæрци дæр ес байархайæн. Дзæуæгигъæуи ес 96 уæхæн пункти. Гæгъæдти бæсти исфинст æнхæстгæнгутæ электрон планшæттæмæ хæсдзæнæнцæ бæрæггæнæнтæ. Фал се 'рбацудмæ æнгæлмæ кæсун нæ гъæуй, сайт «Госуслуги»-мæ бадæттæн ес бæрæггæнæнтæ. Уоми исфинст фæууодзæнæй 8 ноябри.

Хæдзæрттæбæл зæлгæй, исфинст æнхæстгæнгутæ пайда кæнунцæ компьютерон планшæттæй, рауагъта сæ фидибæстаг компани. Базонæн сæ ес сæ сæрмагонд уæлæдæрæсæй, муггаг æма номи хæццæ æвдесæндартæй, планшæт æнхæст æй гъæуæг программæй. Исфинсти ма байархайæн ес сæрмагонд хайæдти, «Мæ гæгъæдитæ», зæгъгæ, паддзахадон æма муниципалон лæггæдтæ кæнæг берæфадутгин центрти.

Цæргутти нимæдзæ бæрæг ку уа, уæд ахедгæ фæндæнтæ рахæссæн уодзæнæй медицини, ахуради, транспорти æма æндæр къабæзти. Банимайæн уодзæнæй, аци кенæ иннæ цæрæн бунати цал поликлиники, скъолай, рæвдауæндони гъæуй, уони. Аци анзи исфинсти фæрци демографион, социалон æма экономикон бæрæггæнæнтæ байеу кæнæн уодзæнæй. Раздæр конд исфинсти бæрæггæнæнти хæццæ сæ рабардзæнæнцæ.

Исфинсти фиццæг хатдзæгтæ исбæрæг уодзæнæнцæ 2021 анзи кæрони, æнхæстæй ба – 2022 анзи кæрони.

ГАЗЕТ «ДИГОРÆ» –
АЛЛИ БИЙНОНТÆН!

ГАЗЕТ 2022 АНЗИ ФИЦЦАГ
ÆМБЕСÆН РАФИНСУНИ АРГЪ
ÆЙ 323 СОМИ 64 КЪАПЕККИ
(ТУГЪДИ ÆМА ФЭЛЛОЙНИ
ВЕТЕРАНТÆН БА –
288 СОМИ 96 КЪАПЕККИ)

ГАЗЕТ «ДИГОРÆ» РАФИНСУН
ÆНГЪЕЗУЙ «УÆРÆСЕЙ
ПОЧТИ» ЕУГУР ХАЙÆДТИ
ДÆР, УÆДТА МУХУР
УÆЙÆГÆНÆН КИОСКТИ ДÆР

АРХАЙУНГЪОНДЗИЙНАДÆ –
ӘНТӘСТГИН КУСТИ
БУНДОР...

Уой фәдбәл Дзанайти Барис ә радзубандий уотә загъта:
– Куд зонән, уотемәй раздәр унаффә хаст әрцудәй арәзта-дә әма архитектури әма цәрә-нуатон-коммуналон хәдзаради, артаг әма энергетика Министратә байеу кәнуни тух-хәй. Фал фәстаг рәстәг еуәй-еу кьулум-пидзийнәдтә фәззиндтәй, фиццарагон национ проекттә әма сәрмәгонд федера-лон фәлгәти республики ци ахсигат соци-алон объектә арәзт цәуи, уони цәттәд-зийнади гьуддаги. Еци әууәл ләдәргәй, уавәр фәххуәздәр кәнуни рәстәгмә дууә Министради еугонд нәма әрцудән-цә. Иннемәй, архитектура әма сахарара-зәг Комитет нурәй фәстәмә исуодзәнәй арәзтадә әма архитектури Министради дәлхайдә. Еци унаффи фәрци арәзтадә әма архитектурәмә барәдарәг фарста-тә нур уодзәнәнцә еу ведомстви бәрни. Уомәй уәлдай, национ рахастзийнәдти фарстат фәдбәл Министради бундорбәл арәзт әрцәудзәнәй национ политика әма әндагон бастдзийнәдти фарстат фәдбәл Министрадә.

Уотә, кьәпхәнгәй, премьер-министр әрләудтәй Хецауади структурәмә әй-ивдзийнәдтә бахәссун фәдбәл еугур фәндәнтәбәл дәр. Еци хәппәрәстә хуарзбәл банимәгәй әма структурон әй-ивдзийнәдти фәдбәл аразий дзуап рат-гәй, Сергей Меньило никидәр ма уәлән-хасән амундзийнәдтә равәрдта Хецауади Сәрдарән.

Республики Хецауади структурәмә әй-ивдзийнәдтә бахәссун фәдбәл унаф-фә хәстәгдәр рәстәг фәдәргонд әрцә-удзәнәй.

МАДТӘЛТӘМӘ –
ФУЛДӘР ӘРГОМ

Уәрәсей Нимайән палатә куд фегьосун кодта, уотемәй фиццәг сувәллонмә зәлу-ни туххәй тәккә минкьидәр бәрцә 2022 анзи 1 февраләй исирәздзәнәй 5,8 процен-ти әма исуодзәнәй 7493 сом. Тәккә фул-дәр бәрцә ба уодзәнәй 31282 сом.

Гәгьәдимә гәсгә, алли мейә дәр 1,5-анздуд сувәллонмә зәлуни туххәй фәддзәнәнцә 169,5 миллиард сом. Еунәг хатт ке фәдунцә, еци бәрцә 5,8 проценти индексацигонд әрцәудзәнәй, рауәйдзә-нәй 19981 сом. Сувәллони райгурди фәсте фәддони хәрзтә уодзәнәнцә 19,8 милли-ард сом. Нуртәккә фәдунцә 18886 сом.

Әнгәлдзау силгоймәгтән иннә анз фәддонти хәрзтә уодзәнәнцә 132,8 мил-лиард сом. Нуртәккә ә тәккә минкьидә-ри бәрцә әй 58878 сом, ә фулдәри бәрцә 'й 340795 сом. Сувәллон игуруни рәстәг тухст уавәри ка бахаудтәй, уонән тәккә минкьидәр фәдунцә 65607 сом, фулдәр бәрцә ба әй 379743 сом. Бәрә-сувәллонгин мадән бафәдуни тәккә мин-кьидәри бәрцә 'й 81589 сом, фулдәри бәрцә – 472245 сом.

ӘНӘНЕЗДЗИЙНАДИ ФАРСТАТӘ
ӘНӘДЗЕБӘЛӘЙ АРАЗГӘ 'НЦӘ!..

Нә абони цардиуаги адәмән уәл-дай сагьәссаг ци фарстатә 'нцә, уонән сә фулдәр баст әнцә әнәнездзийна-ди хәццә. Уомә гәсгә уомә еудадзуг әргом әздәхт цәуи нә республики хәцаудзийнади 'рдигәй. Алцидәр тәк-кә хуәздәр хузи арәзт цәуи, зәгьгә, ку зәгьгә, уәд, әвәдзи, бустәги раст нә уодзинан – ес ма бәрә зәрдәдзә-гә хабәрттә. Уомән әвдәсән – «Уә-рәсей әнәнездзийнади уавәртәмә цәстдарәг» («Росздравнадзор») куд игьосун кәнуи, уотемәй сәмә ком-мә телефонәй әрбадзорәг адә-ми нимәдзәбәл бафтудәй. Дзоргә ба әрбадзорәг сә тухстаг фарстат фәдбәл, уәлдайдәр ба, сәкәрнези нихмә хуастә фәгә ке нәйиес, уомәй гьаст кәнунцә. Нә республики Сәргь-ләууәг Сергей Меньило әрәги ци аппаратон әмбурди сәрдәреуәг кодта, уоми е радзурдта «Росздравнадзор»-и регионалон хайади разамонәг Найфон-ти Бәлә.

Ә радзубандий куд байамудта, уоте-мәй, еци хуастә әнәмәнгә ке гьәун-цә, еци финдәс әма инсәй адәйма-гемәй дәс әма инсәйемән ес, иннә кьуәрей ба ма сә исәмбәлун кәндзә-нәнцә иннә фондз адәймагәбәл.

Республики Сәргьләууәг кусту-ти разамундән бафәдзахста, цәмәй, пәддзахадә зәрдә ци ләвар хуастәй әвәруй, етә сәйгитәмә хәртонцә афойнадәбәл.

Ә загьд уотә адтәй:

– Республикә цәргутәй уәмә ху-аста туххәй ку әрбадзорунцә, уәд син сә фарстатән уайтәккә дзуап дәттә-тә. Уәлбарә ләггәдтәгьәуәгә адәми хигьдәмә гьәуи әркәсун, цума цал әнцә, алцидәр сәмә фәххәртун кәнун гьәуи, әви нә. Цәмәй гьуддаг лухгонд әрцәуә, уомән нә цуавәр мадзәлттә гьәуи искәнун, етә дәр гьәуама бәлвурдгонд әрцәуонцә.

Уой туххәй ләмбунәг радзубанди кәнун байхәс кодта Хецауади Сәрдари хуәдәйивәг Александр Реутовән. Тәрхонадон-медицинон экспертизи бю-рой әма республикон пульмонологон центри материалон-техникон базитә ранәуәг кәнуни фарста ес бони фәтки. Әнәнездзийнадә гьәуакәнуиәди ве-домстви разамонәг Тебиати Сослан куд радзурдта, уотемәй сәмә ефтонгәртә-тә графикмә гәсгә, афойнадәбәл хәртунцә. Цәмәй еугур гьуддәгүтә бәлвурдгонд уонцә, уой туххәй Тебий-фурт бацәттә кәндзәнәй әрмәг.

Нә республикә эпидемиологон уә-вәри туххәй дзубанди цудәй коронави-руси нихмә гәрәнтә әвәруни Опера-тивон штаби әмбурди дәр. Разамунд ин ләвардта Хецауади Сәрдәр Дзанайти Барис.

Әмбурди куд амунд әрцудәй, уоте-мәй нәуәг хуәцәгәнези фудәй санита-рон-эпидемиологон уавәр әй уәззау. Республикә Сәйраг санитарон дохтир Тибилти Алан куд радзурдта, уотемәй нез кәбәл бацәфстәй, етә 10,5 про-центи фулдәр фәцәнцә. Сәйгәдәнт-ти дәр фулдәр адәми әвәрунцә.

Әнәнездзийнадә гьәуакәнуи-нади ведомстви разамонәг Тебиати Сослани дзубандимә гәсгә, нурма сәйгәдәнттә еци уәзән дзуап дәт-тунцә. Ес ма уәгьдә хуссәнтә дәр, әнцә 12 проценти. «Сурх зони» ес 1000

сәйги, амбулаторон әгьдауәй сәхе дзәбәх кәнунцә 3000 адәймагемәй фулдәр. Тагьд агьази машинтә кос-гутәй әнхәст әнцә, радәмә рацәуи 40 бригади. Ку багьәуә, уәд иннә дзә-бәхгәндәнтти бундорбәл байгон кәнән уодзәнәй ковиди уәләнхасән сәйгәдәнттә.

Медицинон тауәггүр сәйгитән фәгә ес, незгунтә 'й әнәкьулумпитәй есунцә. Фәстауәртә дәр си ес. Тагьд республикәмә әрбаласдзәнәнцә 16 тонни тәнгьәдә тауәггүр, ка 'й дәттуй, еци кустуәттә әма транспортон компа-ний хәццә алкәддәр дзубанди кәнун-цә. Хецауади Сәрдәр куд загьта, уо-темәй сәйгәдәнттәмә тауәггүр куд хәртуй, уомә гьәуи цәстә фәдда-рун. Сәйраг дохтиртән бафәдзахста, цәмәй тауәггүр әнәгьәуаги харзгонд ма цәуә, сәйгитәмә әнәкьулумпитәй хәртә.

гьәуә. Алли уавәртә дәр син гьәуама уә. Сәйгитә гьәуама ами бәрәгәйт-тәй ма әмбурд кәнонцә, сә радәмә дәргьәвәтийнә рәстәг әнгәлмә кәсун куд нә гьәуә, уәхән фәдүәттә син искәнетә. Уайтәккә син цәмәй әртәсәнтә кәнонцә, уой фәсте ба дзәбәхгәнән мадзәлттә, уони исара-зәтә», – загьта Хецауади Сәрдәр.

Тебиати Сослан куд радзурдта, уоте-мәй майрәнбони сәумәй сәйгәдони адтәй 540 коронавирүсәй сәйги. Ке ра-финсунцә, уой бунати уайтәккә адәй-маги исәвәрунцә. Хецауади Сәрдәр куд загьта, уотемәй сәйрагдәр әй тауәггүри хизәги куст, әхуәдәг сә фәууидта. Сәйраг дохтир куд радзурд-та, уотемәй тауәггүргьәуәгә нә 'нцә, аци бәнтти ба республикәмә тауәг-гүр исласдзәнәнцә. Фал нези хәццә уавәр тухст ке 'й, сәйгитә фулдәр ке кәнунцә, уомә гәсгә сә уәләнхасән

ДЗНАЙТИ Барис (рахәсәрдигәй) бәрәг кәнуи сәйгәдәнтти уавәртә.

Ахуради министри ихәстә рәстәг-мә әнхәстгәнәг Алибегти Эллә куд радзурдта, уотемәй сьолодзәути әма ахургәнгүти 'хсән фәффулдәр әнцә сәйгитә. Уой фудәй фәззигон каникул-ти райдайән әйивгә рауадәй 25 октя-брәй 18 октябрәмә.

Дзанай-фурт ма ә радзубандий уотә загьта:

– Бабәрәг кодтон, ковидәй сәй-гитә ци сәйгәдәнтти 'нцә, уони. Әма гәгьун әнгьезуй, республики исәв-зурдәй уәззау уавәр. Цәмәй фуднез идарддәр ма рапарахат уә, уой туххәй еугур мадзәлттәй дәр пайда кәнетә. Республикә цәргутә гьәуама зононцә, мадзәлттә ке кәнән, гьәуәгә агьаз ке райсдзийнайтә, уой.

Хецауади Сәрдәр Дзанайти Барис бабәрәг кодта Республикон клиникон әма Республикон эндокринологон сәй-гәдәнттә. Фәндә 'й адтәй бәзонун, коронавирүси хәццә сәйгитән ци уә-вәртә ес, уони.

Республикон клиникон сәйгәдони есән хайади Дзанай-фурт радзубанди кодта, коронавирүс кәбәл бацәфстәй, уони хәццә. Хецауади Сәрдәр бафәд-захста әнәнездзийнадә гьәуакә-нуиәди ведомстви разамонәг Тебиати Сослан әма сәйгәдони сәйраг дохтир Митцити Астанән, цәмәй сәйгити есу-ни гьуддаг фәххуәздәр кәнонцә.

«Ләдәрән әй, уавәртә уәззау әнцә, фал уә куст уотә райарәзәтә, цәмәй адәми әнгьәлмә кәсун ма

тауәггүр гьәуи. Нуртәккә уой туххәй дзубанди цәуи.

Эндокринологон диспансери бун-дорбәл дәр коронавирүсгин адәмән байгон кодтонцә сәйгәдонә, ес си 120 бунати. Уонәй 85 дууә бонемә байдзәг әнцә, иннетә ба нурма ревәд әнцә. Специалисттә, тауәггүри хизәг куд ко-суй, уой бәрәг кәнунцә. Гьәуама ин ә бәрцә ләдәргәй радех кәнонцә. Те-бий-фурти дзубандимә гәсгә, ковидәй сәйгити нимәдзә ке ирәзуй, е баст әй вакцинаци искәнуни хәццә. Бәрәггә-нәнтәмә гәсгә, сәйгити 98 проценти әнцә әнә 'фтауәнтә.

Хецауади Сәрдәр ма фәббәрәг кодта, сәйгитән ци хуәрунаг дәттун-цә, уой дәр. Тагьд медицинон агьази сәйгәдони сәйраг дохтири хуәдәй-ивәг Гутьяти Лянә куд радзурдта, уотемәй хуәрунаг цәттә кәнуи ху-айраги комбинат. Алли гьәуәг фәрәз-нитәй дәр әй әнхәст. Дзанай-фурти дзубандимә гәсгә, хуайраг гьәуама уә хуәрдәдә.

«Уавәр ке фәууәззәудәр әй, уой туххәй еугур гьуддәгүтә дәр гьәуама уонцә нивәбәл. Фулдәр адәм уәмә фәссәдуй, исәвәретә сә сәйгәдәнт-ти, куд фәззәгьунцә, уотемәй тоги әрцәвдмә уә гьос даретә. Гьәуама сәйгитә афойнадәбәл есонцә гьәу-гә агьаз», – загьта Хецауади Сәрдәр.

Республикә Цәгат Иристон-Аланий Сәргьләууәги әма Хецауади пресс-службә

ÆЦÆГ АЕРДЖУАРДДЗИЙНАДИ УÆЗÆН ФÆРАЗОН РÆСТЗÆРДÆ АДÆЙМАГ АЙ!..

Аци бæнтти Цæгат Иристони иуазæгуати адтæй грекæг делега-
ци, æ сæргъи Греций Æнæнгæллæги æма Баргин минæвар Уæрæсейи
Екатерины Нассика, уотемæй. Иуазгутæ нæ республикæ архайдзæнæн-
цæ «Грекæг культури бонти», е бæрæг кæнуй Уæрæсе æма Греций æх-
сæн историон бастдзийнæдтæ. Греций Республики хуæдбарæдзийна-
дæбæл дæр исæнхæст æй 200 анзи.

НÆ ХÆЛАРДЗИЙНАДИ ГЪÆЗДУГДЗИЙНАДÆ БАГЪÆУАЙ КÆНУН АЙ НÆ СÆЙРАГДÆР ИХÆС!..

Кадгин иуазгутæ хæццæ сæрма-
гондæй фембалдæй нæ республикæ
Сæргъæууæг Сергей Меньяло. Зæр-
диагæй син райарфæ кæнгæй, е æ
радзубандий куд баханхæ кодта, уоте-
мæй Цæгат Иристон æма Греций Ре-
спубликæ æхсæн берæ æнзти дæргъи
исфедар æнцæ хæлар æма цæстуар-
зон рахастдзийнæдтæ.

– Абони нæмæ е грекæг наци-
он-культурон æхсæнадæ, е Уæрæсей
æй фиццæг, æ ном «Прометей». Е æр-
байеу кодта цæгатистойнаг грек-
æгтæ, архайуй æвзаг æма культурæ
багъæуай кæнунбæл. Иннæ уæхæн
организацити хæццæ ин е æмгуста-
дæ, республики царди архайуй, еугур
социалон гъуддæгутæ ин æнцæ ахсг-
аг. Ци адæмтæ нæмæ цæрунцæ, уони
еудзийнадæмæ турнуй. Еци гъæздуг-
дзийнадæ багъæуай кæнун æй нæ
сæйраг ихæс.

Екатерины Нассика ба æ радзуб-
бандий райарфæ кодта фусунтæн,
уотæ зæрдидæгæй сæбæл ке исæмбал-
дæнцæ, уой туххæй.

– Иссудтæн уæмæ, цæмæй сумах
хæццæ базонгæ уон, фембæлон. Ами
ци грекæгтæ цæрунцæ, етæ кæми-
фæнди ку уонцæ, уæддæр сæ бон æй
циуавæрфæнди гъуддæг дæр райдай-
ун. Нæуæгдæр историй грекæгтæ
берæ зиндзийнæдтæ баййафтонцæ,
ратæрæ-батæрæ сæ кодтонцæ се
'знæгтæ, æфхуардтонцæ сæ, æвæ-
рхæудзийнæдтæ дæр бавзурстонцæ,
æма уой туххæй фæххæуæццæг æнцæ
сæ бæсти. Иристонмæ дæр уотемæй
æрбафудæнцæ. Мах Уæрæсейæй
арфиаг ан, не 'мбæстæгтæ ами сæ-
хæцæн дуккаг Фидибæстæ ке исирд-
тонцæ, уой туххæй. Региони царди
уотæ сæрæнæй ке архайунцæ, е мин
æхцæуæн æй.

Екатерины Нассика Цæгат Ири-
стонмæ куддæр иссудæй, уотæ бабæ-
рæг кодта Беслæни «Изæдти Горæт».

– Еу гъуддæг æй уони туххæй кæ-
сун, фал сæ фæууинун ба æндæр,
– загъта Е. Нассика. – Еци æвæрхæу
цаутæ кæми æрцудæнцæ, еци скъо-
ламæ дæр бацудан. Ка си фæммард
æй, уони хæццæ адтæй ахургæнæг
Иван Каниди. Грекæи республикæ
агъази къох фиццæг æрбадартда Ири-
стонмæ, нæуæг скъола си исаразун
хæппæрес равдиста. Нур нæ фæн-
дуй алливæрсуг агъаз ин кæнун.

Уой фæсте дзубанди рауадæй
идарддæри æмгустадæбæл. Æнæн-
гæллæги æма Баргин минæвар куд
бафеппайдта, уотемæй æмгустадæн
ес фадуæттæ, зæгъæн, сахарти 'хсæн
æнсувæрон бастдзийнæдтæ искæн-
гæй. «Технологон зонундзийнæдтæ
кæрæдземæн амонгæй, базарадон-
экономикон рахастдзийнæдтæ ирæ-
зиуонцæ. Нæ бæстæ æй гъæуон-
хæдзарадон, ес нæмæ, сумахæн ке
байамонæн, уæхæн фæлтæрддзий-
надæ. Культурæи къабази дæр еумæйæг
къахдзæфтæ рахæнæн ес, цалдæр
проекти цæттæ 'нцæ царди рауадзун-
мæ. Грекæг кинематографи фести-
валь айдагъ Мæскуй не 'скæнæн, фал
æндæр сахарти дæр. Иристони дæр
бантæсидæ», – фæббæрæг кодта
Екатерины Нассика.

Сергей Меньяло куд радзурдта,
уотемæй Цæгат Иристон цæттæ æй
пайдайæг æмгустадæмæ.

СУМАХ ХУЗÆН КАДГИН ИУАЗГУТÆ ИСИУАЗÆГ КÆНУН НИН АХЦÆУÆН АЙ!..

Аци бæнтти ма Национ му-
зейи цудæнцæ грекæг æхсæнадæ
«Прометей»-и равдистæ. Уони ар-
хайдта Хецауади Сæрдар Дзанаити
Барис. Æ радзубандий загъта:

– Нæ республикæ берæ адæм-
тæ æма динтæ ес, ан еу бийнонтæ.
Грекæгтæ нæмæ цæруй дууæ мине-
мæй фулдæр, етæ дæр нæ бийнон-
ти еу хай æнцæ. «Прометей» хъæбæр
сæрæн организаци æй, нæ хæлард-
зийнадæ дæргъæвæтинæ ке уодзæ-
нæй, е ми æруагæс кæнуй. Арфæ уин
кæнун, ке нæмæ исæмбалдайтæ, уой
туххæй уæхæн кадгин иуазгутæ нæмæ
ке 'рцудæй, е нин æхцæуæн æй.

Баргин минæвар «Прометей»-и
разамонæг Юрий Асландийи хæц-
цæ фæууидта равдист. Уони æригон
грекæг хузæгæнæг, дзæуæгигъæук-
каг Георгиос Таксидис Греций респу-
бликæ хузæгæнæг Костас Фотиядис
хæццæ сæ куститæ исивардтонцæ.
Уæрæсе æма Греций республикæ
'хсæн историон æма нуриккон хузтæ
адæми 'хсæнмæ рахастонцæ ТАСС-и
хузæсгутæ.

Равдист цæудзæнæй 25 октябри
уæнгæ.

ДÆ ЦЪУХБÆЛ КУ НÆ ХУÆЦАЙ!..

Рагонбердзæнаг фин-
сæг Эзопи фæсномуг рад-
зурдтæй еуеми ракодта
уæхæн хабар. Мæргътæ
ахæссæг лæг æ хизæ
идæрдтæбæл нийтигъта
æма 'й хæдзарон бæлæу-
ти рази бабаста, æхуæ-
дæг ба еуварс ислæудтæй
æма æнгæллæг кæсуй.
Гъæддæг бæлæутæ æр-
батахтæнцæ æма хизи бахаудтæнцæ. Лæг сæмæ
бауадæй æма сæ ахæссун байдæдта. Гъæддæгтæ
хæдзаронтæн уайдзæфтæ кæнунбæл фæцæнцæ,
рагацау, дан, нин цæмæннæ балæдæрун кодтайтæ
гъуддæг. Хæдзарон бæлæутæ син равæрдтонцæ уæ-
хæн дзуапп: «Махæн нæ хецауи хæццæ хæларæй цæ-
рун пайдадæр æй, нæ идард хæстæгути мæтæ ба
нæмæ уоййасæбæл нæййес!..»

Æма адæмæй дæр берæ кадæртæ еци хæдза-
рон бæлæути хузæн нæ 'нцæ: къæбæр син ка дæт-
та, е цийфæнди нецæййаг ку уа, уæддæр æ нихмæ
хъип-сун дæр нæ искæндзæнæнцæ – уогæ уæди
уæнгæ, цалинмæ си естæмæ æнгæллæг кæсонцæ,
æма уæхæнтæн ба хуæнтæ цалинмæ сæ естæ-
мæн нæ багъæуонцæ, æндæра сæмæ нимади дæр
нæ фæуунцæ.

Николай АРЕФЬЕВ, Пад-
дзахадон Думи депутат: «Мах-
мæ, зæгъун æнгæзуй, алли
реформæ дæр рауайуй уæ-
хæн æма си, мæнæ кинони-
вæ «Киндзæхсæвæр Малиновки»
куд дзурдтонцæ, уой хузæн ис-
хатдзæг кæнун: мадта бабæй
æстæгъдзæнæнцæ...»

Уомæй уæлдай ма еци кинониви берæ ес уæ-
хæн зæгъдтитæ, кæцитæ исбæззиуонцæ нури ре-
формити бæззун – нæбæззундзийнадæ бавдесу-
нæн. Зæгъæн: «Бац-бац æма еувæрсти!..» Кенæ...
«Хецаудзийнадæ нæбал æййевдзæнæй!..» Уогæ,
еци нецæййаг реформитæ ка æримисуй æма сæ
тухæй-фудти дæр царди ка «рауадзуй», етæ гъæу-
гæ æма зундæттæг кинонивтæмæ кенæ киунугутæ
ку кæсиуонцæ, уæд, ка 'й зонуй, уæхæн, хумæтæг
адæмæн зæранхæссæг миутæй аразунæй баф-
сæрми кæниуонцæ. Уогæ – æфсæрми ци 'й, уой
зонгæ ба кæнунцæ?

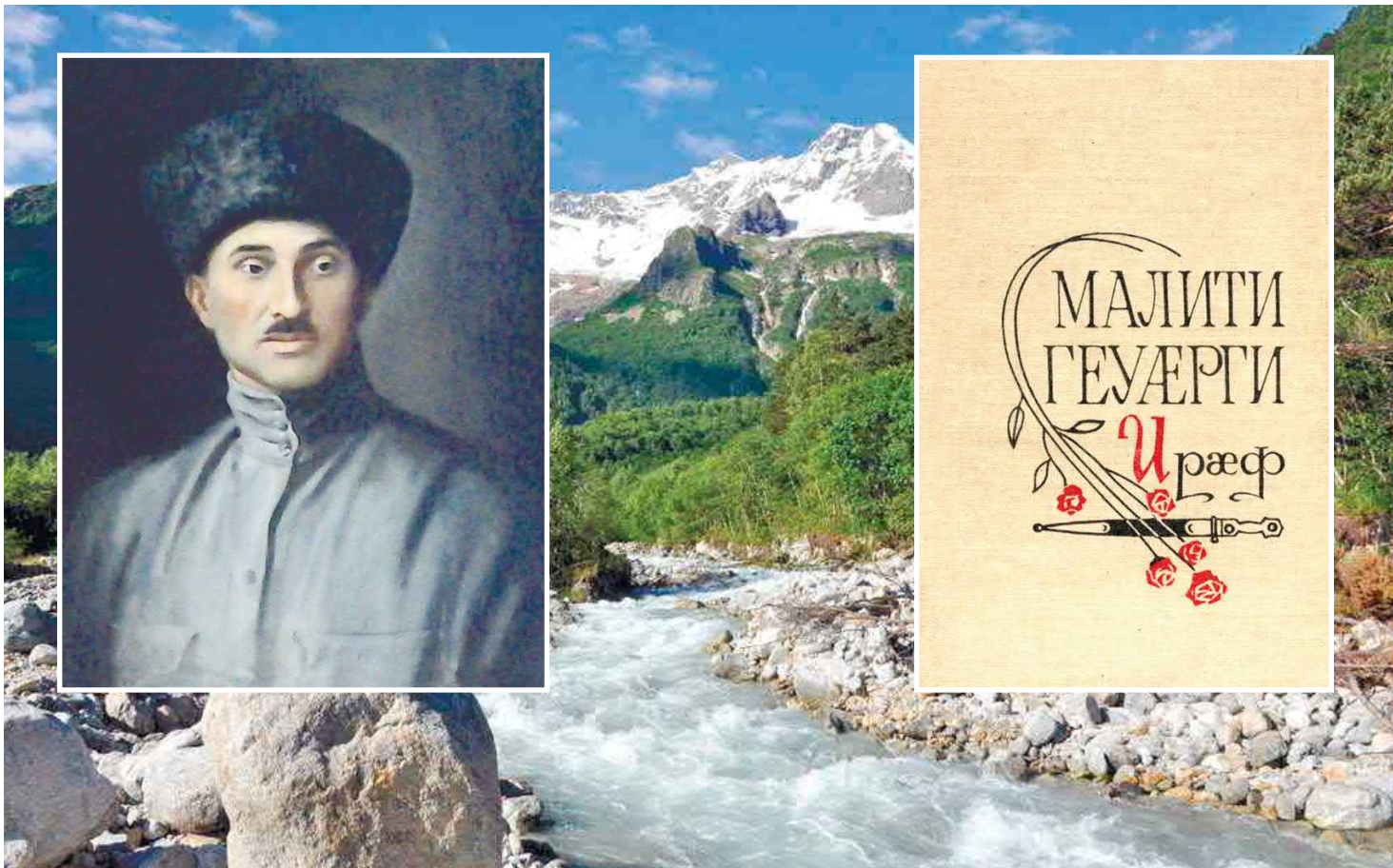
Александр НОВАК, энер-
гетики министрадæ сæргъ-
лæууæг, Уæрæсемæ аслан
бензин ласунбæл тобæгонди
туххæй: «Еци мадзал уомæ
гæсгæ аразæн, цæмæй багъ-
æуай кæнæн нæ нефтигуст-
гæнæг къабазæ...»

Еци къабазæ багъæуай кæндзæнæнцæ, æма
е ке къохти æй, еци ефстаг адæймæгутæ ба бен-
зин хъазарæй-хъазардæр кæндзæнæнцæ æма сæ
миллионтæ фæффулдæр уодзæнæнцæ. Хумæтæг
адæмæн никидæр ма еума гъезæмæрттæ? Уомæн
æма бензин куддæр фæхъхъазардæр уй, уæд уай-
тæккæдæр фæхъхъазардæр унцæ еугур товартæ,
лæггæдтæ...

Геннадий ОНИЩЕНКО,
Уæрæсей Федераций раздæ-
ри сæйраг санитарон дохтир:
«Сауæнгæ XII æноси Уæрæ-
сей бæлвурдгонд æрцудæй
коронавирус. Лæдæрд æй,
уæд статистикæ хаст нæ цу-
дæй, фал е æй, наукæ ке ис-
бæлвурд кодта, уæхæн цау...»

Еци цауи æцæгдзийнадæ наукон æгъдауæй ци
ахургæндтæ исбæрæг кодтонцæ, етæ нин уой ба
нæ базондзæнæнцæ, æма нæ рагфидтæлтæ еци
фуднезæй кутемæй фæййервазтæнцæ? Кæд æма
сæ фæсте уойбæрцæ фæлтæртæ ма цæргæ рацу-
дæнцæ, уæд æ нихмæ цидæр дессаги мадзал ис-
сирдтонцæ.

МАЛИТИ ГЕУÆРГИ. ГЕНИАЛОН ПОЭТ

**БАБОЧИТИ
Руслан,**
Цæгат Иристони
адæмон поэт

Къоста æма Геуæргийæн хумæтæги æм-
вæрстæ æвæрд нæ цæунцæ нæ национ
литератури истори. Дууæ генийæн ци
бантæстæй цубур царди, е некæмæнбал
уой фæсте. Цардгъон литературон тради-
ци не 'рæййафгæй, етæ куд исхизтæнцæ
Парнаси бæрзондмæ, уотæ неке. Æвæц-
цæгæн, ирон æма дигорон адæммæ æма
сæ фиддæлтæмæ мингай, сæдæгай æн-
ти æндæргъци ци медæггон энерги æрæм-
бурд æй, фал дуйней рохсмæ равдесун ке
нæ бафæразтонцæ, уой не 'сфæлдесæг
Хуцау дууæ поэтемæн балæвар кодта.
Æма нæ фæррæдудæй – сæ дууæ дæр
исарæхстæнцæ еугур адæми номæй исд-
зорунмæ, æгас дзиллити зæрдæ бавде-
сунмæ...

Геуæргийæн, уæлдæр куд загътон, уотæ
гъæздуг литературон фæткитæ не 'рæй-
йафта, цæттæ хуми нæ ниггæлста нæмуг,
къанауæди нæ рауагъта дон, фал алци
дæр æхецæн гæнгæ рауадæй – хумæ
дæр, таугæ дæр, æхсæдгæ дæр. Æма
нæ фæттарстæй, æ байуантæ не 'р-
калдæнцæ. Айдагъ лирики нæ фескъухтæй,
æрмæст уоми не 'схизтæй поэзий цъоп-
питæмæ, фал ма е 'стур искурдиадæ æхе
исбæрæг кодта эпикон жанри дæр. Нæ
бон уотæ зæгъун æй, æма Геуæргийæн
раздæр ирон æма дигорон финсгутæй

æ мадæлон æвзагбæл классикон поэмæ
ниффинсунмæ æ нифс неке бахаста. Къо-
стай «Фатимæ» уруссагау финст адтæй,
æма уой нæ нимайдзинан.

Поэти 'сфæлдистадæ æвзæргутæ
раст исбæрæг кодтонцæ, мах дæр æй
фæздæх кодтан уæлдæр: финсæги уад-
зимистæн сæ фулдæр æнгом баст æнцæ
дигорон фольклор æма эпоси хæццæ.
Еци бастдзийнадæ берæвæрсуг æй. Зин-
нуй æмдзæвгитæ æма кадæнгити сюжет-
тæбæл, сæ композицион æма ритмикон
арæзтбæл, лексикабæл, иннæ поэтикон
мадзæлттæбæл. Фал фольклорон вари-
анттæ ку рабарæн, поэти сеси бунæй ка
рацудæй, еци уадзимисти хæццæ, уæдта
æхе равдессæнæй, Геуæргийæн си æхе уо-
дæй куд берæ байвардта, ейæ. Ци аййæв
адтæнцæ, уомæй сæ нигги зæрдесгæдæр
ке фæккодта, е римæхстаг æгиритдæр нæ
'й. Уой уæлæмхасæн литературон вари-
анттæн фæффефардæр æй сæ логикон
арæзт, конкретон бæрцæбарæнти фæр-
ци исирæзтæй сæ музыкалондзийнадæ,
дзæвгарæ фæййирддæр æнцæ архайгути
фæлгонцтæ, фæттухгиндæр æй се 'хсæ-
надон игъусунадæ.

Фал махæн сæйрагдæр æндæр фар-
ста æй: фольклорон сюжетти ци архайд
æма цаутæ æвдист цæуй, уонæмæ циу-
авæр цæстæй кæсуй поэт, цæхуæн аргъ
син кæнуй? Еу загъдæй, циуавæр æй ав-
торæн æхе позици, циуавæр гъудибæл
хуæцæг æй æхуæдæг, ци нин зæгъунмæ
гъавта, æвгъуд царди нивтæ æвдесгæй?

Кадæнгæ «Гъонгæси фурт мæгур
Мæхæмæт» кæд финст адтæй, е бæрæг
нæ 'й. Ес ин хумæтæги медес. Фиддæл-
ти доги нæ хуæнхбæсти æстонг дзаман
æркодта. Хор хумтæ, будуртæ басугъта.
Фонс æнæ хуаллагæй фæццæгъдуни
æнцæ. Сауæнгæ ма мæргътæ дæр нигъ-
гъос æнцæ, сæ зарунгъæр нæбал цæуй.

Гъонгæси фурт мæгур Мæхæмæт уæхæн
æдзæллаг доги æ зæронд фиди цæмæй
фæддара, е ин нæбал ес æма ранæхстæр
уй кустагорæг, бафтуй хани гъæумæ.
Фæццæу хани зæрдæмæ, косæгæн æй
райсуй. Фæскуст мæгур Мæхæмæт цæгъ-
дунтæ ниййагайдæ æ хæтæлæй, æхемæ
æригъосун кæнидæ хани еунæг кизгай –
Гиданни рæсугъди. Е æй бауарзуй. Хан
æ кизги киндзи дæдтунмæ æрцæттæ кæ-
нуй. Фал Гиданни рæсугъд ниммæтæл
уй, нæ 'й фæндуй æлдари фуртмæ æр-
цæун. Гъонгæси фурт мæгур Мæхæмæти
ке уарзуй, æ хæццæ арази ке æй æ цард
исбæдтунмæ, уой исгъæр кæнун ба не
'ндеуй æ фидæн. Хан, хабæрттæ æрлæ-
дæргæй, æвуд лæхъуæнæн маруни тæр-
хон рахæссу. Æ сæр ин циргъ мæхбæл
æркæнунцæ. Уой фегъосгæй, Хани киз-
гæ – Гиданни рæсугъд болат кæрдæнæй
æ зæрдæ ниррæхуайуй. Дууæ æригон
адæймаги адзали амæттаг баунцæ...

Фиццæг æркасти кадæнги нæуæгæй
неци ес. Æнамонд уарзондзийнади мотив
адæмон исфæлдистади арæх æмбæлуи
аллихузон вариантти. Ку уарзæнттæй сæ
еу фæммард уй, ку сæ иннæ, фулдæр
хæтти ба сæ дууæ дæр. Геуæргийæн кадæн-
ги «нæуæгдзийнадæ» сюжетти агоргæ нæ
'й, фал си ци поэтикон мадзæлттæй пай-
дагонд æрцудæй, уонæми. Алцæй разæй
дæр зæгъун гъæуй уой, æма Малий-фурт
æ кадæнги нæ нийхалдта фольклорон
традици – дзубандитæй, лирикон бай-
вæрдтитæй си комкоммæ архайд фулдæр
ес. Уадзимис ци цубур 12 хаййæбæл дех-
гонд æй, уонæй еуæндæсеми æмбæлæн
хецæн архайдтитæбæл. Æрмæстдæр
тæккæ райдайæни, прологи нæййес æз-
мæлд, уомæн æма си автор зонгæ кæнуй
кæсуги еумæйаг уавæри хæццæ.

Иннемæй архайд ханхæй еуварс
нæ хезуй, фал «косуй» кадæнги сæйраг

гъуди райхалунбæл, «дзæбæл» некæми
кæнуй, не 'здæхуй фæстæмæ, тундзуй
айдагъдæр кæронбæттæнмæ. Уадзимиси
нæййес берæ эпитеттæ. Ка си рамбæлуи,
етæ ба æгасæйдæр æнцæ еугæндзон
æма æнæййевгæ. Зæгъæн: «болат кæр-
дæн», «уарзон фидæ», «зæронд фидæ»,
«бæрзонд мæсуг», «устур нихæс» æма
æндæртæ. Æстæн æнцæ кадæнги ра-
барститæ æма метафоритæ дæр. Мах си
баниматан æдеугурæй фондз-æхсæз:
«борæмæлгъи зар бæргæ никкæнуй»,
«тарст мулдзугутау раледзæ-баледзæ»,
«уалдзигон хору», «хори тунау», «феста-
дæнцæ æмир цавддортæ».

Гъæздуг æй уадзимис анафоритæй
æма фæлхатæнтæй. Æнцæ цалдæр хузи.
Зæгъæн, строфай медæги фиццæг рæнгъи
фæстаг дзурдтæй арæх райдайуй иннæ
рæнгæ:

*Ку æрхæццæ уй устур нихæсмæ,
Устур нихæси и зæронд адæм
Сæ геугæ бадти ку егаунцæ,
Ку егаунцæ мæсугур фæлгæлæс.*

Æндæр дæнцæг:

*Болат кæрдæнæй ку рарæхуста,
Ку рарæхуста æ тæккæ зæрдæ...
Ку рауæлгоммæ 'й мæсуги хурфи,
Мæсуги хурфи тоги пурхæнти!*

Хаттæй-хатт фæлхатгонд цæунцæ æгас
строфатæ дæр. Æстæймаг хайи кæсæн:

*Ци 'й, ци згули йес и хани тургъи?
Тарст мулдзугутау раледз-баледзæ,
Гъуди зæлæнтæ цæмæн кæнунцæ
И тургъи медæг хани косгутæ?*

Нур ба еуæндæсæймаг хайи:

*Ци 'й, ци згули йес и хани тургъи?
Тарст мулдзугутау катайтæгæнгæ
Цæбæл зæлунцæ хани косгутæ,
Хани косгутæ и тургъи медæг?*

Кæд дуккаг дæнцæги цалдæр дзурди
æййивд ес, фиццаги хæццæ рабаргæй,
уæддæр кæсæги цæстити размæ æвзу-
рун кæнунцæ еци еу нивæ, уæдта бунати
æвæрд ке 'нцæ, уомæ гæсгæ неййевунцæ
строфати музыкалон æмхузондзийнадæ.
Арæх анафори фæлхатгонд цæунцæ еци-
еу нихæси хæйттæ, зæгъæн номевгутае:

*Æ рахæз къохи – æ фиййау-лæдзæг.
Æ галæу фарсæй – æ сау кæрдбадзæ,
Æ еу суйнæбæл – æ медгæрз-ронæ,
Æ дуккаг зæрдæ – æ зарæн хæтæл.*

Ци рæнгъитæ æрхастон, етæ ма бæз-
зунцæ ниггидæр еума дæнцæгæн, – поэт
æ сорæтти æндагон бакаст (портрет)
куд аразта, уомæн. Зæгъæн ес уотæ:
ами дæр Геуæргийæн не «сузурзæрдæ» 'й
адæмон сфæлдистади поэтикон фæрæз-
нитæбæл. Портретон нивтæ æнцæ ирд,
цубур æма бæлвурд. Мæнæ куд æвдист
цæуй кадæнги гъонгæси фурт мæгур Мæ-
хæмæти сорæт:

*Мæхæмæт адтæй уонггин лæхъуæн,
Урух цæститæ, бæзæрхуг арæзт.*

Нигки ауæрдондæр разиндтæй Геу-
æргийæн хани кизги фæлгонц аразгæй. Æде-
угурæй исхарз кодта еунæг универсалон
эпитет «рæсугъд»:

*Бæрзонд мæсугæй и хани кизгæ,
И хани кизгæ, Гиданнæ-рæсугъд
Уæд ку ракастæй хæтæлдзæгъдæгмæ.*

Кæд поэт еунæг дзурдæй испайда
кодта, уæддæр æуæндæн кизги хуæрз-
конддзийнадæбæл. Сæдæ дзурди ку 'рха-
стайдæ автор, уæддæр уæлдай нецибал
бавдистайуонцæ, фæлгонц нæ фæгъ-
гъæздугдæр адтайдæ.

Нур ба цубурæй кадæнги сæйраг ар-
хайæги туххæй. Мæхæмæтæн æ трагедий
равзурæн æ мæгурдзийнадæ 'й, æ еунæг,
æ фиццæг æма фæстаг аййеп дæр е æй.
Æндæр лиагъæ имæ нæййес. Мæгурбæл
хæрдмæ дор зæлуй, æвудæй дæр азумги-

ни бунати байзайуй. Кизгæ ке уарзуй гъонгæси фурти, е бæрæг æй – æхуæдæг æй исгъæр кæнуй æ фидæн. Фал Мæхæмæти зæрди цийес, уомæн ба неци зонæн. Кæд хани кизгæ æгиритдæр нæ цудæй æ зæрдæмæ, уæддæр бæрæг нæ 'й. Автор уой туххæй неци зæгъуй, уотид æздæх дæр нæ фæккодта. Фал уæддæр фиццæг фудгин ба лæппо æхуæдæг фæцæй. Раст æй, æви анхосгин, уой неке равзурста, неке 'й нецæбæл бафарста, уотемæй ин æ сæр æ гурæй фæххецæн кодтонцæ. Мæгур Мæхæмæт уойбæрцæбæл тæрегъæд адтæй, уойисæбæл æнæраст тæрхон ин рахастонцæ, æма кадæнгæмæ игъосгутæ сæ фур зинæй къехæй бæйзай- унцæ, фæссайд унцæ, фæстунцæ æмир цавддортау, дзорунгъон си неке исуй...

Уадзимиси уæхæн кæрон æвдесуй автори цæстингас, ци æверхъау гъуддаг æрцудæй, уомæ. Рагон ромаг философ Эпиктети загъдау, «никакому преступле- нию нет оправдания», бунтондæр ба уæ- хæнæн. Æма куд дессаг æй! Кæд зæнхæ- бæл нæ разиндтæй рæстдзийнадæ, кæд фудгæнæг æ цъаммардзийнади фæдбæл æфхуæрд нæ байифта, уæддæр Хуца- уæй ба иронх неци кæнуй, – нигки æвер- хъаудæр хузи фæйивар кæнуй хани. Æ уарзон бæдолæ, æ еунæг кизгæ æхе ра- маруй...

Аци рауæн дæр, махмæ гæсгæ, поэти гъуди бæрæг æй фудракондзийнадæ- бæл, кæддæр уа, уæддæр, дзуаппгæнгæ 'й. Еци тæрхонæй 'хе баримæхсæн нæй- йес, нæ си ес раледзæн, бæлах æрхæс- сæг ибæл еу бони сæри æнæ исæмбæл- гæ нæ фæууй. Æндæр хузи зæгъгæй ба – рæстдзийнадæн марæн нæййес, – кард æй нæ кæрдуй, фат æй нæ есуй. Ес адæй- маги цард райсæн, фал нæййес райсæн æ расти уагæн...

Уæлдæр куд загътан, уотæ Малити Ге- уæргий исфæлдистади зингæ бунат ахæс- суй айиевади темæ. Поэти лирикон герой- тæ дессаги дæснæ дæснæ фæндур æма хæтæлæй цæгъдунмæ, зарунмæ. Сæ фур цийнæй æма сæ фур зинæй дзорунгъон ку нæбал фæуунцæ, уæд сæ бæсти зæрди хабæрттæ кæнунбæл ниллæуунцæ ку хæ- тæл, ку ба фæндур. Еци еумæйаг минеуг- тæ сæ кæнунцæ нигки æнцондæр уарзæн, нигки рæсугъддæр. Дзубанди ци кадæнгæ- бæл цæуй, уой сæйраг архайæг дæр уо- нæй еу æй. Адæн фуд анги сæ хурфæмæ кæми игъосунцæ, уоми е ба æ хæтæлæй цæгъдуй. Мæгур Мæхæмæти алæмæти цæгъдтæлæмæ хумæтæги сахæй нæ байзайдæ Гиданнæ-рæсугъд. Гъонгæси фурти хæтæл кадæнги уотид дзаумау нæ 'й, фал сæрмагонд фæлгонц, уод кæми ес, зин дæр ка лæдæруй æма цийнæ дæр, уæ- хæн цардгъон сорæт. Æнæ уомæй, мæгур Мæхæмæт ци лæппо адтæй, е н' адтайдæ, уотæ зæгъун нæ бон æй, æма кадæнгæй хæтæл ку раеуварс кæнай, уæд нирдæг уодзæнæй, æ уасæ нæбал иссердзæнæй...

Геуэрги хæтæл гъонгæси фурт мæ- гур Мæхæмæти къохтæмæ ке равардта, е дæр лæвари нæ 'й. Лæппо мæгур æма цардæфхуæрд куд æй, уотæ рæсугъд æй уодикондæй дæр. Æ мæгури миздæн ин Хуцау балæвар кодта хæтæл, уомæн æма уой зæрдæбæл конд æй, уой уоди аккаг æй. Айиевадæ трагедийæй игуруй (æргъуди кæнæн, нартаемæ фæндур куд фæззиндтæй, уой). Ф. Достоевский – гени- алон уодтæвзарæг, хумæтæги нæ финста, зæгъгæ, «в движениях сердца человек по- средственный может быть выше величай- шего художника...»

Геуэрги æ иннæ кадæнгæ «Дзанд- зирахъ» ниффинста 1927 анги, Гулæри स्कьолой ма ку куста, уæд. Аци уадзимиси сюжет дæр ист æрцудæй адæмон исфæл- дистадæй. Æ бундори ес «æртæкъумони»

– дууæ нæлгоймагей æма силгоймаги тра- геди. Архайд цæуй Дигоргоми гъæутæй еуеми – Къамати. Поэмæ æй авд цубур хайемæй арæст. Цæбæл цæуй дзубанди фиццæг хаййи?

Гъæуи силгоймæгити хуæздæр Дзанд- зирахъ нæуæгдзуд киндзæй фесавдæй, ци фæцæй, уомæн неке неци зонуй. Ра- лæудтæй æвдæймаг сабат, кæдæй еци бæлах æрцудæй, уæдæй. Къамати нæл- коймæгтæ æрæмбурд æнцæ сæ хорба- дæни. Унафæ хæссунцæ, тумугъ бадт ракæнгæй. Кæстæртæ сæмæ игъосунцæ истгæй, гузавæ кæнунцæ. Хæстæрти фæд- здзурд уотæ 'й фæсæвæдмæ:

*Нæуæгдзуд киндзæй, фæсæвæд,
Нæ силти хуæздæр, нæ кадæ –
Дзандзирахъ-рæсугъд фесавдæй,
Йе куд нæй махæн æггадæ?...
Фал ке лазæ, ке бæллах æй,
Кæбæл гъарæн нæ тæрегъæд?
Ка хæссуй дзиллæн лиагъæ,
Базонетæ уой, фæсæвæд...*

Еци фæдзæхстбæл кæстæртæ исара- зи унцæ. Гъæуама фудгæнæги иссерон- цæ, дзуапп си бадомонцæ карзæй – сæ рахаст уотæ амонуй:

ТУГЪАНТИ Махарбеги конд хузæ Малити Геуэргий поэмæ «Дзандзирахъ»-æн.

*Гъе уотæ сæ загъд хæссунцæ
Сæ хорбадæни Къаматæ.
Сæ фур мæстæй ниттелунцæ
И кæстæртæ сæ хъæматæ...*

Дуккаг æма æртиккаг хаййеми сюже- ти къумæлхийтæ сабургай уæгъдæ кæнун райдайунцæ. Фиййау биццеу æрæстæфуй цæугæдонни фелаугæ «сугъзæрийнæ сурх дзиккотæ» æма фегъосун кæнуй адæмæн. Къаматæ рафæдеси унцæ донгонмæ «æд лæдзгутæ, æд хъæматæ». Æма де 'нæу- арзæг уæхæн фудмæ æркæсæд:

*Усмæй-усмæмæ дæлфинкæй
Цъæх ку ферттæвуй фелауæн,
Фæззиннунцæ сугъзæрийнæ
Сурх дзиккотæ уæд еу рауæн.
Æ фæлхъæзæнти æнцойнæ
Тæгтæ-тæгтæ фелаунцæ, –
Уалдзигон хорау сæ гъазти
Æнæ дауæ федаунцæ.*

Дзандзирахъи автор кондгин силгой- маг хонуй. Æ номи хæццæ ин исбаста еугæндзон эпитет «рæсугъд». Фал ин лæмбунæг æндаг бакаст ба не 'саразта. Æма, æвæдзи, гъæугæ дæр нæ кодта. Уæлдæр ци 'скъуддзаг æрхастан, айдагъ уомæй дæр бæрæг æй силгоймаги хуæрз- конддзийнадæ. Æрмæст æ дзиккотæ дæр бери аргъ æнцæ. Гъе уотæ еунæг дета- ли фæрци поэтаен бантастæй æнхæст портрет исаразун. Ци нæ си хъæртуй – цæститæ, билтæ, гурæ, уони ба кæсæг æхуæдæг æхе аккаг иснивæ кæнуй, ал-

кæддæр æй уинуй æхердигонау, идеалон силгоймаги хузи.

Къаматæгтæ исæздæхунцæ дон- гонæй, мард уæлдзæген æривæрунцæ, идарддæр хæссунцæ сæ тæрхон. Дзанд- зирахъи рæсугъдбæл ци 'рцудæй, уой ку не 'сбæрæг кæнонцæ, уæд цæй гъæу æнцæ? Æггадæ куд нæ уодзæнæнцæ уæд адæни астæу?... Идарддæр архайди рау- айуй цæхгæр фæззæлæн. Æнæнгæлти рабæрæг уй трагедий ратæдзæн. Дзанд- зирахъи лæг Хъамболат æрдзоруй æм- бурдæн, еске ардудæй æ цардимбали зæрди инсад хъæма куд ниссагъта æма 'й донмæ куд ниггæлста, уой. Кæд æ бий- нойнаги берæ уарзта, уæддæр ин æ бон ниххатир кæнун не 'ссæй, уомæн æма 'й хуæзголдарæй бавдистæй. Зæрди маст зундбæл фæууæлахæз æй. Уарзондзийна- дæй æнæуинондзийнадæмæ еунæг гапп ес, æма фæстаг æнкъарæн фæттухгин- дæр æй... Бæлах куд æрцудæй, уой неке базудта, фал ин æвдесæнтæ ба уæддæр разиндтæй – уæларвон æстълутæ æма цæугæдонни цæхъалтæ, еу дзурдæй, арв æма зæнхæ. Уонæй баримæхсæн неци ес, алцидæр уинунцæ. Ка нæма 'сгъæр

Фæууй æ монолог Къундзай-фурт. Къаматæгтæ сах кæсгæ байзайунцæ, никъкъех унцæ сæ фур десæй. Нури уæн- гæ æвæдгæ ка кодта лæгмармæ, еци фæсæвæд, раздæрау, сæ хъæматæ нæ телунцæ «сæ фурмæстæй», фал цавд- дортæ фæстадæнцæ, идарддæр син куд гæнгæ 'й, уомæн нецибал зонунцæ. Изол- дæр ин ци гæнгæ 'й, уой æрмæст Хъам- болат зонуй. Къундзай-фурти дзубанди фегъосгæй, «æхсæйвон мæйау», нийвай- уй, æ маст, тæвдæгæнгæ, зæрди хурфи сирайуй»...

Къаматæ сæ мард байвæрунцæ æма сæ хæдзæрттæмæ фæххæлеу унцæ. Æнамонд цауи фæдбæл фулдæр неци- бал дзорунцæ. Хуцауи къохмæ хæран æма раст равзаруни барæ... Рацудæй еу анз. Цард æ кæнон кодта – Къаматæгтæй феронх æй и фуди цау. Фал сæ æнæн- гæлти раййафуй нигки устурдæр бæлах. Сæумигон, гъæуæй еуварси иссерунцæ дууæ марди. Зин бафæсмæрæн нæ ад- тæнцæ:

*Йеу хундтæй уонæй Къундзай-фурт,
Хъамболат инней худтонцæ.
Æвæццæгæн, и фæндагбæл
Фудæмбæлæ фæккодтонцæ.*

Нæ ниххатир кодта Хуцау сæ дуу- емæн дæр, æмхузон фудгин адтæнцæ Дзандзирахъи рази. Æхуæдæг сæмæ не 'систа æ къох не Сфæлдесæг, фал сæ кæ- рæдзæмæн рамарун кодта.

Цума æндæр хузи кæрон искæнун æн- гъизтæй кадæнгæн? Гъай-гъайдæр, поэти бон адтæй дууæ нæлгоймагей дæр уо- дæгасæй ниуадзун. Фал уæд фудракон- ддзийнадæ æнæ тæрхонгондæй изадæй, уæд хæрандзийнадæ рæстдзийнадæй уæлдæр бунати ивард цудæй, æносон кодта æма уотæ ба устур гуманист Геуэ- ргий нæ фæндадтæй. Æнбалдæй Хъамбо- латæй Къундзай-фуртæй еуемæн идард- дæр цæруни барæ радтун? Æвæдзи, уотæ, бакæнæн дæр адтæй, фалæ бабæй ами ба растдзийнадæ æрдæгонд цудæй. Дууæ лæгемæй ка азумгиндæр æй, е зин зæгъæн æй, æма си еуей ку сраст кодтай- дæ Геуэрги, уæд инней фудгини бунати цума ивардта, уотæ уадæй. Н' адтæй æ бон уотæ бакæнун – æрдæг растдзийна- дæ растдзийнадæбæл некæд нимадта Малий-фурт.

Ка 'й зонуй, еске зæгъа, æрмæстдæр Къундзай-фурт æй анхосгин, уой цъухти бæлахæй тоги низзилдæй æригон бийнон- ти къæсæр. Махмæ гæсгæ, поэт æнхæст уотæ нæ гъуди кодта. Цæмæ? Уомæн, æма Къундзай-фурт дæр Дзандзирахъи æцæг уарзтæй уарзта, бæлдтæй уой хæц- цæ æ цард баеу кæнунмæ, æнæ уомæй æй æ цард гъæугæ дæр нæ кодта. Цийес уоми лæгъузæй? Адæймаг уогæй ин уар- зун, амондмæ бæллунни барæ гъæуама цæмæннæ адтайдæ? Куд ин райстайдæ æ еци барæ финсæг?

Нæ, Геуэрги еци хузи нæ фудгин кæнуй Къундзай-фурти. Нæ 'нцæ æ нх- мæ гъæуи адæм дæр. Хабар куд адтæй æма кæцæй рацудæй, уой ку радзурдта æцæгдзийнадæй марди уæлгъос, уæд имæ къаматæгтæй еу дæр карз нæ фæл- лæудтæй, нæ 'й бафхуардтонцæ. Мадта и кæстæртæ дæр, уой размæ куд, уотæ сæ хъæматæй нæбал æвзистонцæ, фал мар- дау фæцæнцæ сæ фур зин æма сæ фур дессагæй. Поэт Къундзай-фуртæн æндæр гъуддаг нæ ниххатир кодта, – мæнгард æма цъамар мадзæлттæй ке архайдта æ амонди сæрбæл истохгæй, уой. Иннемæй, уотæ берæ æма рагæй ке уарзта, еци силгоймаг амондгун уа, уой туххæй æхе æнамонддзийнадæбæл ке не сарази æй, е дæр ин азуммæхаст æрцудæй. Æвæдзи, поэт æхе уодбæл тæрхон кодта...

(Уодзæнæй ма)

Рæстæг цудæй æма Къорнати зæронд Бегабæл дæр байеудагъ æй цард, æ дууæ фуртемæй байевдæлон æй, уотемæй Аслæнбег æлдæртти къохæй бацудæй мæрдтæмæ, кæстæр фурт Салат ба абæрег фæллигъдæй. Рамардæй абæрег фæллигъдæй ба уæлдай нæ адтæй. Абæрег-еу ка фæллигъдæй, уомæн берæ цæрæнбон нæ адтæй: кенæ-еу фæммардæй, кенæ ба 'й æнæмгъудæй Сибири буйнаг къæй балæуун кодтонцæ.

Цæйбæрцæ рацудæй Аслæнбегуи зиани фæсте, ка 'й зонуй, уотæ Къорнати муггаги зæронд лæгтæ æрæмбурд æнцæ æма Хадизæтæн тæрхон кæнун райдæдтонцæ, «Сувæллон æй нурма нæ киндзæ. Нæбал ин цæгат ес, нæ ин сувæллон исæнтæстæй нæ муггаги. Æнæгъæнæй нæмæ æртæ мæйи 'й, æма кæдмæ гъæуама бада?»

Æма фæстагмæ гъуддаг ралух кодтонцæ: Аслæнбегуи хестæр æнсувæр Алиханæн иснивæ кодтонцæ Хадизæти. Тел равардтонцæ Алиханмæ Парижмæ, цæмæй исхæрта æ фиди къонамæ.

Къуæре дæр нæма рацудæй, уотæ Алихан Киристонгъæуи æрбалæудтæй. Æрбамбурд бабæй æнцæ муггаги хестæртæ. Алихани сæ размæ æрбакодтонцæ, æма ин гъуддаг балæдæрун кодтонцæ, Хадизæти ин бийнойнагæн ке иснивæ кодтонцæ, уой. Алихан хъæбæр батухстæй, уæдта син загъта:

– Хатир мин бакæнетæ, хестæртæ айтæ æма, фал мæхецæн Парижи кизгæ ес.

– Æгъдау æгъдау æй, хестæр ба хестæр æй, æма нæ тæрхон уотæ 'й.

Уотæ гъæддух ку фæллæудтæнцæ Алиханмæ хестæртæ, уæд ма ин ци гæнæн адтæй? Бæргæ ма дзурдта æ бийнонтæмæ æ зæрдæ, фал æй нæбал рауагътонцæ.

Хадизæтæн дæр хуæздæр гæнæн ци адтæй. Бавдесæн кодта Аслæнбегуи туххæй æ бийнонтæбæл, куд се 'нгæрон дæр нæбал æрцæудзæнæй... Æма нур ба ци фæууа, нæ ин цæуæт нæйис, нæ хеун – хæстæ! Æма исарази 'й æ хъисмæти хæццæ. Аслæнбегуи ба уотæ берæ уарзта, æма 'й Алихан нæ исаккаг кодта æхецæн бийнонтæн, зæгъгæ, уæд имæ идарддæр лæгмæ цæуни зæрдæ нæбал адтæй.

Цæрун райдæдтонцæ Алихани хæццæ. Фæсмойнаг нецæмæй адтæй, уæлдайдæр ба син цæуæт ку исæнтæстæй, уæд. «А» æма «о»-йæй цудæй сæ цард.

Хадизæтæн Алиханæй райгурдæй дууæ кизги æма еу биццеу. Хестæр кизгæ хундтæй Калахан, дуккаг ба – Астархан, биццеу – Батрадз. Дзæбæх сувæллæнтæ бæргæ адтæнцæ Хадизæти байзæдтаг, фал си адæми рæнгъæмæ айдагъдæр еунæг рацудæй. Хестæр кизгæ

Кæрон.
Райдайæн 36-37-аг номерти.

БУГАЙТИ Аслани конд хуæ «Погесаги фун».

— КЪОРНАТИ Мухарбег —

УАРЗТИ ФУДВÆНДАГ

Калаханбæл аст анзи ку исæнхæст æй, уæд рамардæй. Мæлгæ ба, мæгур, æхе незæй нæ ракодта. Хæдзари хестæр Бега сæумæраги гъæдæмæ рандæ 'й, Хадизæт æма Бесолон ба турги цидæртæ архайдтонцæ. Сувæллæнтæ медæгæй хæдзари римæхсæнти гъазтонцæ. Гъазгæ-гъазгæй бацудæнцæ Алихани уатмæ. Уоми фарсбæл горцъæбæл ауигъд адтæнцæ æхсаргард, дамбаца æма фондзæхстон топп. Бегай биццеу Къорна æриста фарсæй фондзæхстон æма 'й Калаханмæ ниддардта.

– Топмæ ма 'вналæ, æ буна-ти æй æрауиндзæ, – тарстхузæй ма имæ исдзурдта кизгæ, фал уæдмæ биццеу топпи сампалбæл æрбахуæстæй. Топп разиндтæй ефтигъд æма сувæллон дæлгоммæ æрхаудтæй. Топпи гæрахмæ силгоймæгтæ фæффæдеси 'нцæ. Бæргæ ма фелваста Хадизæт æ хестæр хъæболи зæнхæй, æ реумæ ма 'й бæргæ нилхивта, фал имæ е нæбал искастæй цæстирохсæй. Исиста æ гъæбеси æ уод.

Банигæдтонцæ Калахани, мадта ма ци гæнæн адтæй. Хæдизæт æхемæ нæма 'рцудæй, уотæ бабæй ибæл дуккаг бæлах исæмбалдæй: æ фурт Батрадз

тарнезæй æрбасæйгæ 'й æма 1918 анзи рамардæй. Уобæл анз дæр нæма рацудæй, уотæ ба Алихан дæр тарнезæй рамардæй.

Байзадæй Хадизæт еунæг цъæх кизги номбæл седзæргæсæй...

Фæттарстæнцæ Къорнатæ: Алихани мулк – аст хатæнгин сара æма хуарз агоридорæй æмбæрт хæдзарæ – байзайдзæнæнцæ Хадизæт æма æ кизгæ Астарханæн. Къорнатæн еци мулк сæхæрдигæй цæмæй фæцайдæ, уобæл архайун райдæдтонцæ æма ин бакой кодтонцæ, цæмæй лæгмæ æрцудайдæ. Неци ком син лæвардта Хадизæт, фал, куд фæззæгъунцæ, гæрзæ цæйбæрцæ нæмай, уойбæрцæ фæлмæндæр кæнуй. Ку нæбал фæразта алли бон сæ дзубандимæ игъосунæй, уæд исарази 'й æндæр хæдзарæмæ рандæ унбæл.

Лæгмæ 'й равардтонцæ Кæрдзинмæ, Моргуати Хъаурбегæн. Агорутæ ба 'й алкæддæр адтæй, уомæн æма æ конд æма уиндæн æмбал нæ адтæй. Моргуатæмæ ба ин исæнтæстæй дууæ биццеуи æма еу кизгæ. Фал бабæй ин ами дæр æ кизгæ æма хестæр биццеу рамардæнцæ. Амондагор зелуй, фал

амонд æ разæй ледзуй, мæгур, фудæнхи дзиуарæвæрд бацæй. Байзадæй хестæр фурт Леуани хæццæ Кæрдзини гъæуи.

Хадизæт Моргуатæмæ ку рандæ 'й, уæд æ кизги ниуагъта Къорнатæмæ. Бæргæ 'й нæ уагъта, фал ин æй нæ равардтонцæ, сæ мулкæй син ести ку байагора, уомæй тæрсгæй. Кизгæ адтæй Хадизæтæн æхе хуæн уинд æма кондæй æма куд гъомбæл кодта, уотæ имæ гъосдаргутæ фæззиндтæй. Æма ибæл куддæр æстдæс анзи исæнхæст æй, уотæ ибæл фæттагъд кодтонцæ лæгмæ раттунбæл. Равардтонцæ 'й Акъотæмæ. Мадæн игъосун дæр нæ фæккодтонцæ, лæгмæ 'рцудæй, уой. Фал цъухæй-цъухмæ уæддæр мади гъостæбæл æрцудæй æ кизги хабар. Æма мадæ цæттæ кæнун райдæдта хунæ. Исфунхта дууæ дугъосони бæгæни, рауагъта фараст аги арахъ, раргавста кæрkitæ, гогузтæ. Искотта къеретæ. Уæдта 'й киндздзон дзаумæуттæ цидæриддæр гъудæй, хъумацæй, хуссæнгарзæй – кирæ туххæй кумдта æхгæнун хуни лæвæрттæй.

Дууæ уæрдуней хæццæ æрлæудтæй Хадизæт Къорнати колдуари рази. Фал ин æй ку радзурдтонцæ, Астархан лæгмæ æрцудæй, зæгъгæ, уæд æ

цæстисугæй æхе æхснæнгæй загъта:

– Гæрр, е ба куд адтæй? Мади ном мæбæл нæйис? Мæ кизги мин æнæ мæн бафæрсгæй лæгмæ куд раивистайтæ?

Еци хуæнæй Хадизæт Къорнати дуарæй дууæ уæрдуни фæстæмæ разелун кодта хæкъурццæй кæугæ. Нæ бафунæй æй æхсæвæй бони уæнгæ Хадизæт, æ цæстисугæй æхе фехснадта. Æ цард кæрæй-кæронмæ æ цæститæбæл рауадæй, æма си зæрдæ цæмæй барохс адтайдæ, еу уæхæн нивæ нæ рарттивта. Аслæнбег, Алихан, Калахан, Батрадз, уæдта, Къуадзихътæй æма Хъарадзаутæй ке ниццагъта Аслæнбегуи тогмæ Салат, етæ исистадæнцæ æ цæстити рази.

– Цæмæн гъудæй мæ райгурд, кенæдта мæ цард? – гъуди кодта æхенимæр Хадизæт. – Фидбилизи хуасæй уæлдай ку неци пайда æрхастан. Цæмæн фесавдæнцæ æртæ муггаги мæн фудæй?

Æма æцæгæйдæр Хадизæти сæрбæл фесавдæнцæ, сæ халæ, сæ бæндæн исæскъудæй æртæ муггагæмæн: Къорнатæн, Хъарадзатæн æма Къуадзихътæн. Къуадзихъти æма Хъарадзаути хуæздæрти ниццагъта Салат, абæрег ку фæллигъдæй, уæд. Дууæ муггаги æгириддæр фезмæлун нæбал уагъта. Балци си ка рандæуидæ, уомæн фæстæмæ æ хæдзарæбæл исæмбæлæн нæбал адтæй. Нæ син бæхæргъау уагъта, нæ галæргъау.

Салати ка фæууидта, етæ 'й уотæ фæнзтонцæ: сатæгсау даргъ закъæ рауагъта æ астæуи уæнгæ, æ сæрбæл ходæ дæр нæбал никкодта, Аслæнбегуи марди рази ку басоми кодта, уæдæй ардæмæ æма лæг – арси хуæн иссæй.

Къуадзихътæ æма Хъарадзаутæ сæ гъаст Терки бæсти хецæу инæлармæ бахастонцæ – Къорнати Салат нæ цæрун нæбал уадзуй, зæгъгæ. Инæлар раивиста Салати æрахæссунмæ æфсæдтæ, фал – кæми дæлзæнхæ фæцæй. Æма амал ку нæбал адтæй, уæд инæлар уæхæн дзурд равардта: «Салати ка æрахæсса, уомæн – æртæ мин соми. Цъух ибæл ка бахæсса, кенæдта 'й ка рамара, уомæн ба мин соми».

Æма ибæл кадæр бацъух кодта æма 'й 1910 анзи æрахæстонцæ хецæуадæ æма 'й æнæнгъудæй Сибирмæ раивистонцæ. Айдагъдæр си æртæ анзи бафæразта косун, уæдта 1913 анзи исигъустæй æ рамæлæти хабар.

Уой фæсте ин е 'мбæлттæй кадæр æ къарæ дæр исæрвиста Къорнатæмæ – æ къæхтæ æма æ къохтæбæл хъадаматæ, уотемæй...

РЕДАКЦИЙÆЙ.

Идарддæр дæр гъавæн уæхæн таурæхътæ нæ газети мухур кæнун. Уæ бон æй, нæ хъазар газеткæсгутæ, æма нин фезъосун кæнетæ, цуавæр таурæхътæ хуæздæр уидæ ниммухур кæнун.

АХУРДЗАУТИ АЕНÆНЕЗДЗИЙНАДÆ ЦÆМÆЙ МА ФÆККЕУА

СУВÆЛЛОНÆН æ цæститæ еугуремæй хъæбæрдæр ихалуй скъола – уотæ зæгъуй статисти-кæ.

Нури скъолатæн сæ про-граммæ æй зин, цæбæл нæ рахъæртуй, уæхæн нæййес. Уомæ гæсгæ скъоладзауи æ уроктæбæл харз кæнун багъæуй хъæбæр берæ рæстæг – скъолай дæр, хæдзари дæр, уæдта ма компьютер, телевизор æма телефонтæ... Уомæй уæлдай, сувæллон цæстæй хуарз ку нæбал фæууинуй, уæд уоми фудгин æнцæ нийергугтæй рахæсгæ ме-неугутæ, экологи æма æндæртæ.

Адæймаг идардмæ хуарз ку нæбал фæууинуй, цæстити уæхæн нез медицинон æвзаг-бæл хуннуй «близорукость». Сæхебæл æй бафеппайунцæ райдайæн кълæсти ахурдзаутæн

сæ 8-10 проценти. Фал, цалин-мæ ахур кæнунцæ, уæдмæ сæ нимæдзæ цæуй фулдæргæнгæ, æма цæстити аци незихатти хæццæ скъола каст фæууи ра-уагъдонтæн сæ 25-30 проценти.

Цæстити нез скъоладзаумæ фæззиннуй хæстæгæвæрд дзау-мæуттæмæ 'й берæ рæстæг кæ-сун ке фæгъгъæуй, уой фудæй, зæгъæн тетрадмæ, киунугæмæ. Сувæллон куд ирæзуй, уотæ ирæзгæ æма «даргъдæргæнгæ» цæуй цæсти гагу дæр, æма су-вæллон идардмæ хуарз нæбал фæууинуй, айдагъдæр хæстæг-мæ. Уомæ гæсгæ, дохтиртæ куд амонунцæ, уотемæй сувæл-лонæн æ цæститæ цæмæй ма фæллæгъуддæр уонцæ, уой туххæй æй скъоламæ æгæр раги дæттун нæ гъæуй. Еугуремæй растдæр æй сувæллони скъо-

ламæ раттун, æвд анзи ибæл ку исæнхæст уа, уæд. Еци рæстæг-мæ цæстити системæ æ ирæз-тæй æрлæууй æма æнхæстæй дæр арæзт æрцæуй.

ЦИУАВÆР ГЪÆУАМА УА СУВÆЛЛОНÆН АЕ КОСÆН БУНАТ?

Фиццагидæр, гъæуама уа су-вæллонæн еугурфæдугаттин. Ца-линмæ æ уроктæ кæна, уæдмæ имæ уæ цæстæ даретæ. Исахур æй кæнетæ æмраст бадун, æ фæсонтæ губур куд нæ кæна, уотæ. Стъол æма къелайæн сæ бæрзæндæ гъæуама уонцæ су-вæллонæн æхе бæрзæндæмæ гæсгæ.

Сувæллон цæйбæрцæ мин-кыйдæр уа, уойбæрцæ фулдæр полиграфион домæнтæ ес ахур-гæнæн киунугутæмæ: етæ æгæр

ирд гъæуама ма уонцæ, сау кенæ хузгин сифтæбæл дамугъатæ уорс уонцæ, уомæн æруадзæн нæййес, дамугъатæ сæхуæдтæ 4 миллиметрæй минкыйдæр гъæуама ма уонцæ.

Иннæ ахсгиаг гъуддæг, су-вæллонæн æ косæн бунати рохс фагæ ес æви нæййес, е. Косæн бунат ци уати ес, уордæмæ гъæ-уама хъæрта бони рохс. Уой тух-хæй къæразгæ гъæуй ахиддæр æхснун. Аразгæ рохс ба гъæуа-ма уа хъæбæр ирд. Рохс гъæуа-ма хауа стъолмæ гæлеуæрдигæй, гæлеуæг ка 'й, уонæн ба – рахе-сæрдигæй.

Уæ минкый скъоладзауи исахур кæнетæ, цæмæй киунугæ æ цæститæмæ хæстæг ма дара. Киунугæ æма цæстити 'хсæн 30 сантиметрæй минкыйдæр гъæ-уама ма уа. Рохс гъæуама еци æмхузон хауа киунугæн æ сиф-тæбæл, сувæллони цæсгон ба гъæуама ауони уа. Балæдæрун ин кæнетæ, хусгæй киунуги кæ-сæн ке нæййес, уотемæй цæсти-тæ хъæбæрдæр ке фæллауунцæ æма ке ихæлунцæ, уой.

Ахури анзи кæронмæ скъо-ладзауæн æ цæститæ бустæ-гидæр бафæллауунцæ, уой туххæй сæрдæ скъоладзау гъæу-ама æрвета æрдзæмæ хæстæг-дæр бунати – гъæу кенæ лагери, компютертæ æма телевизортæ минкыйдæр кæми ес, кæдзос уæлдæф ба – фулдæр, уæхæн рауæн.

ФÆРАЗЕТА СУВÆЛЛОНÆН «НÆ» ЗÆГЪУН

Сувæллон телевизоры рази цæйбæрцæ рæстæг фæббадуй, компютерæй куд архайуй æма си куд пайда кæнуй, е æй сæрма-гонд дзубандий аккаг.

Æрдзæй æй уотæ рахæсгæ, æма сæ райгурунæй минкый су-вæллæнттæ сæ еугур дæр æнцæ идардмæ хуарз уинагæ, хæстæг-мæ ба – нæ, уæдта, куд ирæзгæ цæунцæ, уотæ цæститæ дæр исунцæ, куд син æнгъезуй, уотæ, гъома, идардмæ дæр, хæстæг-мæ дæр сувæллон еухузон хуарз уинун райдайуй. Уомæ гæсгæ, æртæ анзи кæбæл нæма исæн-хæст æй, уæхæн сувæллони телевизоры рази бадун кæнун не 'нгъезуй, уой бæсти æй æндæр естæмæй райерхæфсетæ. Авд анзи кæбæл нæма исæнхæст æй, уæхæн сувæллæнттæн теле-визормæ ес кæсæн бонæ 30-40 минутти, уонæй хестæртæн ба бонæ 1,5-2 сахатти. Сувæллон телевизормæ кæми кæсуй, еци уати гъæуама уа рохс, телеviso-ри экран æма сувæллони 'хсæн ба гъæуама уа тæккæ микый-дæр 2-3 метри.

Компютертæ абони ес алли хæдзари дæр, æма имæ сувæл-лони æгириддæр нæ уадзунæн гæнæн нæййес, фал байархай-æн ес, цæмæй си пайда кæна хуæрзцубур рæстæг. 7-9-анздуд сувæллæнттæн компютери рази бадун æнгъезуй 15-30 минутти бонмæ. Дæс анземæй фулдæр кæбæл цæуй, уонæн ба – бонмæ еу сахат, е дæр уотæ: компюте-ри рази рабадæд 20-25 минутти, уæдта æ цæститæ бауолæфун кæнæд, никки хуæздæр ба уайдæ цæститæн гимнастикæ искæнун.

Нæййес уомæн гæнæн, æма, æхсæнадон транспорти цæугæй сувæллон гъаза телефонæй, планшет кенæ æндæр уæхæн нуриккон «гъазæнтæй».

СКЪОЛАДЗАУÆН АЕ ЦАРДИУАГÆ

Федар кæнетæ сувæллонæн æ иммунитет. Е фæдар ку уа, уæд аллихузон незтæй сабийæн тæссаг нæ уодзæнæй. Алли бон дæр сувæллон гъæуама уолæфа кæдзос уæлдæфæй, уомæ гæс-гæ ин пайда æй спортивон секци-ти архайуй, сæрдигон, зæгъæн, футболæй, баскетбол кенæ во-лейболæй гъазун, велосипед-бæл цæун, зумæгон ба лыжитæ æма къахдзонæгътæбæл бурун.

Æ хуæруйнаг скъоладзауæн гъæуама уа, пайда ка 'й, уæхæн, уæдта аллихузон, гъæздуг уа гъæугæ микроэлементтæй æма пайдайаг бауæргæдтæй: уор-сагæй (кæсалгæ, æйкитæ, æнæ-сойна фид); кальцийæй (æхсири продуктæ, æнгъотæ, хъæдорæ); витаминтæ А,С æма Е берæ кæми ес, уæхæн продукттæй (æпхæ, насæ, курага, цитрустæ), цъæх кæрдгутагæй.

Кæстæр кари скъоладзау гъæуама фунæй кæна æ фагæ. Уомæн æй гъæуй фулдæр рæ-стæг, æ кари адæймаги хæццæ рабаргæй. Сутки медæгæ сувæл-лон гъæуама фунæй кæна 10-12 сахатти. Уотемæй æ цæстити фæллад дæр цæудзæнæй. Су-вæллонæн æ бони фæткæ уотæ исарæзетæ, цæмæй ахур æма фæлладуагъд кæрæдзæй æййе-вонцæ, цæмæй фулдæр змæла. Е пайда уодзæнæй айдагъ цæ-ститæн нæ, фал еугур организ-мæн дæр.

Уæ сувæллонмæ лæмбунæг уотæ æма, цæстæй бустæги ху-арз нæбал уинуй, зæгъгæ, уобæл минкыйдæр фæггурухсæ айтæ, уæд æвæстеуатæй дохтир-оф-тальмологмæ агъазагор фæт-тагъд кæнетæ.

Уе скъоладзауи цæститæ гъæуай кæнетæ æма æнæнæз уотæ!

Медицинон профилактикии
республикон Центр

НÆКÆСИ

► Хор ку искæса, уæд пайда кæнæ цæстингасæй, хор ку ранигулуй, уæдта пайда кæнæ гъосæй игъосунæй.

► Зунд æма зæрдæ берæ алциуинагæдæр æнцæ. Фал уæддæр еци нæсæтгæй æууæндæн цæститæбæл.

► Царди хабæртæмæ лæмбунæг цæстдарди фæрци фæттухгиндæр уй айдагъ нæ цæстингас нæ, фал уой хæццæ ба ма зунд дæр.

► Цæстити дохтир фæр-суй сæйги:

– Циуавæр дамугъа æвде-сун?

– Æма ду ба кæми дæ?

► Фæдесонмæ æнгъæл-мæ кæсун, æма надмæ раке-сай, еске си уинис?

– Неке.

– Гъе уæхæн æнгас мæ ку уайдæ – маке уинæ, уой дæр уæхæн идардмæ!..

ЦÆЛИККАТИ Аннæ. 1888 г.

«ÆМА УÆД АДÆМИ ÆХСÆН УОДЗÆНÆ ТÆККÆ АМОНДГУНДÆР!..»

Уотæ финста Хетæгкати Къоста æ уарзон кизгæ Цæликатти Аннæмæ æ финстæгутаей еуеми. Æма аци хабар абони хумæтæ-
ги не 'римистан. Евгъуд къуæрей Иристони æма ма сауæнгæ Уæ-
рæсей дæр берæ рауæнти аллихузон цитгингæнæн мадзæлттæ
арæст æрцудæй Къостай райгурди 162 анзæй фæдбæл. Дзубанди
дæр ибæл нæййес, арфаг гъуддæг æй. Фал никки федауцæдæр
ба иссайдæ, еци мадзæлтти хæццæ ма ку 'ргъуди кодтайуонцæ
еума, махмæ гæсгæ, ахсгаг, Къостай карни хабæртти хæццæ
æнгонæй-æнгондæр баст цау.

Цæветтонгæ, аци анз фондз æма æвдинсæй анзи æнхæст кæ-
нуй Цæликатти Александри кизгæ Анни райгурдбæл (1876-1914).
Нæ еугурдæр æй хуарз зонæн, аци силгоймаг цæйбæрцæбæл зæрд-
тагон æма хъазар адтæй Къостайæн. Æхецæн æй цардæмбалæн
бæргæ равзурста, фал ин кизгæ аразий дзуапп нæ равардта. Уой
фæдбæл нæ адæми намусгин фурти царди туххæй кадæриддæр
финста, уони цæстингас фæйнæхузон æй: кадæртæ си кизгæн е
'нæразидзийнади туххæй уайдзæфтæ кæнунцæ, кадæртæ ба ин
æ зæрдихатт балæдæрунбæл байархайдтонцæ...

ЦÆЛИККАТИ Аннæ.
ХЕТÆГКАТИ Къостай конд хузæ. 1898 г.

Фал уонæбæл нæ дзордзинан. Сæй-
рагдæр æй, Къоста æ уарзон кизгæмæ ци
зæрдихатт дардта, е. Æ финстæгутаей еу-
еми имæ уотæ финста: «Ехх, Аннæ Алек-
сандровна! Дæуæн ци 'й. Ду нурма хуæр-
зæригон дæ, дæ тог фицуй, хъаурæ дæмæ
берæ. Ду нæма зонис, æфсæрмæ æма
аллибони домæнти 'хсæн ци игъаугид-
зийнадæ ес, уой. Æз дæмæ хицæ кæнун.
Сар дæ сæр кæнуй, дæ фæлмæнзæрдæ
æма дæ искурдиад хæццæ ку фæссæй-
гæ уай, аллибони царди домæнти незæй,
уæд... Исфедар кæнæ дæ уарзондзийнадæ
фæллойнæ кæнунмæ æма адæммæ, ду-
зæрдугдзийнадæ дæмæ ку нæбал уа, уотæ
хъæбæр, æма уæд адæми 'хсæн уодзæнæ
тæккæ амондгундæр...»

Зæгъун ма гъууй уой дæр, æма Цæ-
ликатти Аннæ зингæ бунат ахæста айдагъ
æ цардиуаги нæ, фал æ исфæлдистади
дæр: æ номбæл ниффинста æмдзæвги-
тæ, ахид имæ æрвиста дессаги зæрдæ-
мæдзæгъæ финстæгутаей, исхузæ ин кодта
æ сорæт... Еугур еци хабæрттæ сæрма-
гонд бундорон дзубандий æримисуйнаг
æнцæ, абони ба цубурæй зæгъдзинан
Цæликатти Анни туххæй. Зундгонд ирон
финсæг Уанети Владимир кæддæр ниф-
финста уац, Къостай царди зингæ бунат
ка ахæста, еци силгоймæгги туххæй. Уор-
дигæй исистан, мæнæ дæлдæр ци æрмæг
мухур кæнæн, уой дæр.

Пятигорски сахари зæронд уæлмæрд-
ти, Лермонтови фиццаг хатт кæми бай-
вардтонцæ, еци ревад ингæнæй минкый
дæлдæр ес ингæн, ингæни дорбæл хузи
æригон силгоймаг лæууй, æ рази ба ба-
дунцæ æ ахургæнуйнæгтæ. Хузи бун
финст «Цаликова А.А. учительница».
Аннæ, кенæ 'й хæдзари куд худтонцæ
Анютæ, зæгъгæ, адтæй Цæликатти Алек-
сандри кæстæр кизгæ. Иристони хуарз
зундгонд æй саугин Александри ном, е зо-
надон куститæ неци ниффинста, нæдæр
поэт адтæй, фал Къостай хæццæ еумæ
æмзундæй рацудæй Терки облæсти хецау
инæлар Каханови нихмæ, е силгоймæгги
ирон гимнази ке æхгæнун кодта, уой тух-

хæй. Рацудæнцæ æ нихмæ, багъæуай
кодтонцæ скъола, фал фæцæнцæ карз
инæлари амæттæгтæ – Александри æ бу-
натæй исистонцæ, Къостай дæр æнæфху-
æрдæй нæ ниуагътонцæ.

Дзæуæгигъæу еци рæстæги минкый
сахар адтæй. Минкый си адтæй интел-
лигенци, уæлдай кадар адтæнцæ ирон
интеллигенттæ, уомæ гæсгæ хуарз зуд-
тонцæ кæрæдзæй æма кæми бæзтæнцæ,
уоми цæстуарзонæй лæггадæ кодтонцæ
сæ адæмæн. Уотæ фæллимæн æнцæ
Къоста æма Александр дæр. Алексан-
дрæн адтæй æртæ кизги – Еленæ, Улянæ
æма Аннæ. Къостайæн Цæликатти бий-
нонтæ иссæнцæ æ хæстæгдæр адæй-
мæгутаей, æ цийнæ æма гъиги сахатти
дæр алкæддæр æ фарсмæ лæудтæнцæ.
Финстонцæ кæрæдземæ финстæгутаей,
уæлдайдæр ба Къостай Херсонмæ ку ра-
вистонцæ, уæд. Поэт уарзта аци ездон ху-
æртæн сæ кæстæр Анни æма куд уарзæ-
гой адæймаг, уотæ финста æмдзæвгитæ
æ номбæл, аразта ин æ портреттæ. Аннæ
Поповайи хузæн дууердæмæ нæ кодта,
фал комкоммæ загъта, Къостамæ лæгмæ
ке некæд æрцæудзæнæй, кæд ин устур
аргъ кæнуй, уæддæр.

Къостай рамæлæсти фæсте Дзасохти
Гиги ку исфæндæ кодта нæ фиццаг устур
поэти туххæй киунугæ рауадзун, уæд æр-
мæгутаей æмбурд кодта Цæликатæмæ
дæр. Аннæ имæ æ еу финстæги финсуй:
«У меня к нему было особенное отноше-
ние, впрочем не буду этого касаться». Аци
«особенное отношение» æнхæст
лæдæрдгонд нæй. Аннæ уарзта Дзахсо-
ратаей еу афицери, лæгмæ дæр имæ цу-
дæй, фал еци лæхъуæн еу бæхти догъи
бæххæй рахаудтæй æма фæммард æй.
Еци лæхъуæнмæ æцæгæй лæгмæ цæун-
мæ ке гъавта, уой зудта Къоста æхуæдæг
дæр, уой туххæй финсуй номдзуд хузæгæ-
нæг Туйгъанти Махарбег æ имисуйнæгги
Къостай туххæй.

Царди ци адæймаг адтæй Аннæ, Цæ-
ликатти Александри хъал кизгæ? Хъæбæр
хуарз бæрæггæнæнти хæццæ каст фæ-
цæй гимнази æма куста ахургæнæгæй.

Адтæй имæ алливарсуг цæттæдзийна-
дæ: хуарз кафта, зардта, рæсугъд цагъта
пианинобæл æма адтæй дæсни актрисæ.
Пятигорски ку 'рцардæнцæ (æ фиди ин
уордæмæ равривста Каханов), уæд акти-
вонæй архайдта аллихузон гъазтизæрти,
æма уæд æ ном еугур сахарбæл дæр
райгъустæй. Еу рæстæги æвдистонцæ
спектакль, Аннæ си гъазта сæйраг роли.
Гъазт хъæбæр фæццудæй сахари нæуæг
прокурори зæрдæмæ, спектакли фæсте
имæ кулисæмæ бацудæй æма ин арфитæ
кодта. Еци рæстæги Пятигорски ахæст-
дони бадтæй Дзасохти Гиги. Аннæ æхе
бахадта прокурормæ, цæмæй æй ахæст-
донæмæ бауадза, æма фæууина Гиги.
Прокурор исарази 'й. Æма арази нæ, фал
иннæ хатт барæ равардта Гигиæн, цæ-
мæй иуазæгуати цæуа Цæликатæмæ
æма уоми бауолæфа æхе фæндон. Е ба
уобæл дзорæг æй, æма Аннæ цардæй ай-
дагъдæр æхе туххæй нæ, фал агъаз кодта
тухст адæймæгутаей дæр, уотæ Дзасохти
Гиги хузæн гъæугæ адæймæгутаей. Гъу-
лæггагæн, Аннæ неци ниффинста Къо-
стай туххæй æма уомæй зиан æрхаста не
'стур финсæги биографийæн. Æхуæдæг
дæр амондгун нæ фæцæй царди – Дзах-
сорати лæхъуæни фæсте лæгмæ цæуни
дзурд некæмæнбал равардта. Куста ахур-
гæнæгæй, 14-аг анзи уæззау сæйгæ фæ-
цæй, операци ин искодтонцæ Петербурги,
фал нæбал фæййервазтæй æма ин æ
мард æрластонцæ Пятигорскмæ.

Кæд Къоста дзæбæх хæларæй цар-
дæй Цæликатти хæццæ, уæддæр Херсо-
наей ку æрæздахтæй фæстæмæ, уæд сæ
рахастдзийнæдтæ дзæвгарæ фæллæгъ-
уздæр æнцæ æма кæрæдземæ уазал цæ-
стæй кæсун райдæдтонцæ.

Еци рæстæги ци 'рцудæй, уомæн аби-
ни уæнгæ некæ неци зонуй, фал уæдæй
фæстæмæ Къоста сæ кой некæдбал ис-
кодта, Цæликатæ имæ не 'рцудæнцæ, æ
нигæнæн бони дæр. Уотемæй ба Пятигор-
скæй Дзæуæгигъæумæ цанæбæрæг цæун
гъудайдæ. Æнæмæнгæ се 'хсæн цидæр
æрцудæй. Къоста бонуг нæ финста, фал
еуæй-еу хатт рафинсидæ блокноти æ

зæрди гъудитæ, ке туххæй нæ дзоридаей,
уæхæн сагъæстæ. Мæнæ ци финст ес æ
еу записки: «Аннæ уехала 29-го во Вла-
дикавказ. Зачем она уехала? Ж. сегодня
говорил, что как только она узнала, что я
еду, так и говорит: ну, так я укачу во Вла-
дикавказ. Ах, как много портят эти... се-
стры! Изведут они меня окончательно». Ци
амонунцæ аци зæрдæдзоргæ финсти-
тæ? Ниффинста сæ, Херсонæй Пятигор-
скмæ ку æрæздахтæй, уæд.

Анни æ фæууинун нæ бафæндæ ад-
тæй æма рафардæг æй Дзæуæгигъæу-
мæ. «Что я пережил» финсуй Къоста еци
записки. Æ устур цийни фæсте æй ци маст
баййафта æма цæмæн финсуй «как много
портят эти сестры»... Аци фарстатæн аби-
ни дзуапп некæбал ратдзæнæй, фал бæл-
вурд æй еу хабар – Къоста æма Цæлика-
ти 'хсæн нæбал адтæй хæлардзийнадæ,
æрбайсавдæй. Фал цæй фудæй, е ба
бæрæг нæй нæдæр æ финстити, нæдæр
цъухи дзурдæй Цæликатти кой некæдбал
искодта æма нæуæгæй æрæздахтæй æ
зæронд хæлардзийнадæмæ, Поповти
хæдзарæмæ.

Аннæ Къостамæ лæгмæ ке не 'рцу-
дæй, уой туххæй æй фудгин кæнун не
'нгъезуй. Устур кадæ ин кодта куд поэт,
уотæ, фал æй бийнонтæ цардæн нæ гъу-
дæй, æфсæрмæй ба лæгмæ некæ цæуй.

Цæликатти Аннæй фæцæй гениалон
поэти уарзондзийнади устур æма урух
эпопейæ, æ уарзти цæхæр рахустæй
æма ма кæд уой фæсте бийнонтæ ис-
кæнунбæл архайдта, уæддæр æнæ уарз-
гæй, лæдæрдтæй, æнæ бийнонтæ ин
цæрæн ке нæбал ес, уой æма уарзонд-
зийнадæбæл нæбал гъуди кæнгæй, арф
сагъæсти ниххаудтæй. Зæгъун гъæуй
уой, æма Дзасохти Гиги Къостабæл киу-
нугæ ку цæттæ кодта, уæд ин устур агъаз
бакодтонцæ Цæликатти бийнонтæ, уæл-
дайдæр ба Аннæ æхуæдæг. Æ еу æмд-
зæвги Цæликатти Аннæмæ поэт мæтъæл
зæрдæй финсуй:

«Благодарю тебя за искреннее слово, –
Прости, прости навек! – отвергнутый
тобой...»

Дигорæ

Республикон дзиллон æхсæнадон-политикон газет «Дигорæ».
Республиканская массовая общественно-политическая газета «Дигора».

Сæйраг редактор: **САКЪИТИ Бариси фурт Эльбрус**.
Редакций адрес: 362015 РЦИ-Алани, г. Дзæуæгигъæу, Къостай
номбæл проспект, 11, 6-аг уæладзуг.
Тел. 25-22-56 (факс), 55-08-16; 25-93-00.
E-mail: gazeta-digora@inbox.ru.
Нæ газети сайт: <http://gazeta-digora.ru>.

Газет исаразæг æма уадзæг: РЦИ-Аланий мухури æма дзиллон
коммуникаци гъуддæгути фæдбæл Комитет.
362003, РЦИ-А, г. Дзæуæгигъæу, Димитрови гъæунгæ, 2.
Учредитель и издатель: Комитет по делам печати и
массовых коммуникаций РСО-Алания. 362003, РСО-Алания, г.
Владикавказ, ул. Димитрова, 2.

Газет регистрацигонд æй бастдзийнади, хабар-
хæссæг технологитæ æма дзиллон коммуни-
каци сфери Федералон служби Управлений
РЦИ-Аланий. Рег. номер ПИ №ТУ 15 – 00141,
2017 анги 14 апрæли.

Газета зарегистрирована в Управлении Феде-
ральной службы по надзору в сфере связи,
информационных технологий и массовых ком-
муникаций по РСО-Алании. Регистрационный
номер ПИ №ТУ15-00141 от 14 апреля 2017 г.

Газет мухургонд æрцудæй АБ/Е «Рауагъдадæ
«Хонсайраг регион»-и. 357600, г. Ессентуки,
гъæунгæ Никольская, 5а.

Газета напечатана в ООО «Издательство «Южный
регион». 357600, г. Ессентуки, ул. Никольская 5 а.

Газет цæуй къуæре еу хатт – геуæргибони.
Рафинсуни индекс: 73946.

Тираж 730. Заказ №2373
Мухурмæ гъæуама финст æрцæуа – 17.00; 21.10.2021.
Мухурмæ финст æрцудæй – 17.00; 14.10.2021.

Нæ газетæй ист æрмæгæй пайда кæнун æнгъезуй, нæ редакций аразийæй. Уæдта
гъæуама бæрæггонд уа, нæ газетæй ист ке æй, е.

Использование материалов допускается только с разрешения редакции. При пере-
печатке ссылка на газету «Дигора» обязательна.

Финстæгутаей, къохфинститæ, хуздæн рецензи нæ дæттæн, уæдта сæ автортæмæ дæр
фæстæмæ не 'рветæн.

Рукописи не рецензируются и не возвращаются.

Газети ци æрмæгутаей рацæуа, уонæбæл бæрнондзийнадæ хæссунцæ сæ автортæ.

Ответственность за опубликованные материалы, рекламу и объявление несет автор.